

DARBININKAS

LIV NO. 65 SECOND-CLASS PENKTADIENIS - FRIDAY, SPALIS - OCTOBER 10, 1969 910 WILLOUGHBY AVE. BROOKLYN, N. Y. 11221 10 CENTŲ

MIRĖ PREL. IGNAS KELMELIS

Spalio 7 d. 9:15 v.v. šv. Jokūbo ligoninėje Newark mirė ilgametis Svč. Trejybės lietuvių parapijos klebonas prel. Ignatas Juozas Kelmelis.

Prel. I. Kelmelis

Cia ketverius metus klausė medicinos, teisės, biologijos, botanikos ir kai kurių klasiškųjų (nukelta į 8 psl.)

Velionis buvo gimęs 1882 liepos 30 Navikų kaime, Kapčiamiestyje, Lazdijų apskrityje. Jo motinos tėvai (Juozas Belavičius ir Elena Kazokaitė) buvo patriotai lietuviai ir globojo garsiąją 1831 metų sukilimo dalyvę Emiliją Plateraitę. Kai ji po pralaimėtų kautynių prie Šiaulių pasitraukė į Užnemunę, sunkiai sirgdama sustojo Kapčiamiestyje, Justinovos dvare. Ten ją globojo J. Belavičius, prel. Ig. Kelmelio senelis, ją slaugė ir mirusią palaidojo.

Baigęs pradžios mokyklą Kapčiamiestyje, jaunuolis (19 metų) Ig. Kelmelis atvyko į JAV. Tai buvo 1901 gegužės 24. Apsigyvenęs pas seserį Marijoną Nanticoke, Pa., dirbo dailinės darba, vėliau anglų kasyklose. Vakaraus mokėsi. 1904 rugsėjo mėn. baigė Nanticoke, Pa., aukštesniąją mokyklą ir išvyko į Valparaiso, Ind., kolegiją.

Balsuojant "balandžiai" virto "vanagais" Nixonas gavo viską, ko reikia krašto apsaugai

Washingtonas. — Veik visus metus abudu kongreso sparnai buvo "balandžių" spaudžiami, kad apkarpytų iki odos krašto apsaugos departamentą, žymiai sumažinant jo biudžetą. Ypač tas sumas, kurios buvo biudžete numatytos visokiems ginklams, lėktuvams, laivams ir kitoms reikmenims, kurioms išsvystyti ir pagaminti reikia ilgo laiko.

Kai po kelis mėnesius trukusių piktų diskusijų atėjo laikas tą krašto apsaugos biudžetą dalį balsuoti, veik visi "balandžiai" tapo "vanagais" ir pabalsavo taip, kaip buvo sutvarkiusios abiejų rūmų krašto apsaugos komisijos. Jose dar tebeturi stiprų balsą tie asmenys, kurie atsimesna tuos laikus, kada Amerika į antrąjį pasaulinį karą turėjo įsijungti be jokio karinio pasiruošimo. Kai tuos laikus dabar diskusijose priminė atstovų rūmų spykeris McCormack ir paludijo, kad dėl tokio nepramatymo Amerika vos karo nepralaimėjo, atstovų rūmai užbaigė diskusijas sukeldami jam ovacijas.

Atstovų rūmų leistos sumos yra kiek didesnės už senate jau nubalsuotas, bet kai jos bus išlygintos, ginklų ir kitų karinių reikmenų biudžetas sieks apie 21 milijoną dol. Praėjo visos prašytos sumos ABM raketom (dėl tos sumos nubraukimo "balandžiai" daug prakaito išliejo, o sen. Kennedy net nemažai savo pinigų išleido kritiškomis nuomonėmis surinkti), C-5 a didiesiems transporto lėktuvams, naujiems F-5 kovos lėktuvams ir karo laivų statybai.

Prie įstatymo tik buvo prirašytas įpareigojimas sumažinti cheminių ir biologinių ginklų tyrinėjimus bei gamybą. Buvo pasinešta tas sumas visai nubraukti, bet vėliau tokio pasiūlymo nebeprašė nė patys siūlytojai.

Sitą biudžetą dalį priėmus, si demokratų dominuojama kongreso sesija davė respublikon prezidentui viską, ko jis prašė krašto apsaugos reikalams. Bet ir prezidentas buvo lankstus ir nuolankus — per savo atstovus padėjo išbraukti tai, be ko dar galima apseiti bei pavojaus krašto saugumui. Bet charakteringa tai, kad "balandžiai" labai sunkiai tenorėjo tikėti vyriausybės atstovų tvirtinimams, kad negalima daug mažinti JAV apsiginklavimo, nes to nedaro Rusija, priešingai, raketų srityje ir atominių povandeninių laivų statyboje ji baigia susilyginti su Amerika. Jei šioje pusėje bus lengvai į tą reikalą pažiūrėta, persvara greit atsiras Rusijos pusėje.

— Prez. Nixonas nepasiduos jokiems spaudimam pasitraukti iš Vietnamo taip, kad kraštą tuojau galėtų pasiimti komunistai — pareiškė krašto apsaugos sekretorius Laird AFL-CIO suvažiavime. Stiprus plovėjai palydėjo jo pareiškimą.

— Gen. Wheeler išvykdamas iš Saigono pareiškė, kad šiais metais nelauktina naujų pranešimų apie JAV karių ištraukimą, nes pirma reikia sužinoti, kaip į visą reikalą atsilieps tu 60,000 karių ištraukimas.

— Brežnevas Berlyne stebėjo aną dieną karinį parodą, kurį Ulbrichtas surengė savo režimo dvidešimtmėčiui paminėti. JAV, Prancūzija ir Anglija tuojau įteikė Maskvai protestą, nes pagal Potsdamo susitarimus kariniai parada Berlyne uždrausti.

Maskva rengias pasitikti Brandtą su naujais planais

Maskva skubiai rengiasi pasitikti naują Vokietijos vyriausybę su naujais planais, bet senais siekais. Tam reikalui buvo iškvieštas į Maskvą Lenkijos Gomulka jam tekisim uždavinių aptarti. Tokios žinios jau sklinda iš satelitinių šaltinių ir pačios Varšuvos, kur Gomulka jau sugrįžo.

Maskvos veiklą sudarė nauji vėjai V. Vokietijoje — Brandto ir Scheeles pareiškimas, kad bus pripažintos Vokietijos komunistinių kaimynų pokarinės sienos. Gomulka maždaug prieš penkis mėnesius yra pasiūlęs,

Lenkijos Gomulka pavesta pradėti pirmąjį žaidimą

kad V. Vokietija garantuotų Lenkijos Oderio-Neisės sieną. Dabar Gomulka esąs paraginęs pasiūlymą pakartoti ir prašyti derybų tam reikalui sutvarkyti.

Lenkas Varšuvoje net išreiškęs, kad proga dabar labai gera ir todėl, kad Scheeles partija, kuri eina į koaliciją su Brandtu, esanti labai palanki tai lenkų pažiūrai. Lenkas dar pridėjęs, kad Maskva tuo reikalu labai susidomėjusi todėl, jog

svarbiausias jos rūpestis Europoje yra išlaikyti nepakeistas dabartines sienas.

Kosyginas pranešęs Gomulkai apie Pekine įvykusį pasikalbėjimą su Chou En-lai ir davęs suprasti, kad dėl rusų-kinų santykių pagrindinio pagerinimo esąs pesimistas.

Ulbrichtas pralenkė Brežnevą kietumu

Berlyne ką tik kalbėjęs Brežnevas V. Vokietijos atžvilgiu atsiliepė netikėtai švelniai, bet Ulbrichto kalba buvo žaibus metas priešingumas. Jis padiktavo būsimam kancleriui Brandtui daugybę reikalavimų: už gerus santykius ir taikų sugyvenimą turi būti pripažinta R. Vokietija tarptautinės teisės prasme; Bonna turi ratifikuoti atominių ginklų plitimo sustabdymo sutartį, atsisakyti cheminių bakteriologinių ir atominių

ginklų, parengti nusiginklavimo planą, atsisakyti nuo pretenzijų atstovauti visus vokiečius, pripažinti visas sienas Europoje, įskaitant ir R. Vokietiją, uždaryti von Taddeno partiją, išmesti nacių iš valstybinių įstaigų ir kariuomenės, vystyti demokratizmą ir slopinti militarizmą, pasirašyti su R. Vokietija sutartį, kad nesikiš į jos vidaus reikalus.

Kodėl toks kietumas? Kaip aiškinti tokį Ulbrichto kietumą? Ir tą faktą, kad Brežnevo 45 min. kalba skelbimui spaudoje buvo sutraukta į 500 parafrazuotų žodžių ir išmesta viskas, kas švelnesnio buvo pasakyta apie V. Vokietiją? Manoma, kad Ulbrichtas piktas ant Maskvos už zigzagavimą užsienio politikoj. Pirmiausia, jis piktas esąs už tai, kad

Kennedy žvaigždė krenta, Muskie pakilo Jaunųjų grupėje prarado net 13 proc.

Princetonas. — Gallup nuomonių tyrimo institutas jau domisi, ką žmonės rinktų prezidentu, jei rinkimai būtų dabar, jei respublikonų kandidatų būtų prez. Nixonas, jei vėl kandidatų G. Wallace, o demokratai išstatytų Muskie, Humphrey ar E. Kennedy.

Jei demokratų kandidatas būtų sen. Muskie, prez. Nixonas surinktų 49 proc., sen. Muskie 34 proc., Wallace 11, neapsisprendusių 6 proc.

Jei demokratų kandidatas būtų Humphrey, Nixonas gautų 53 proc., Humphrey 33 proc., Wallace 11, neapsisprendusių 3 proc.

Jei demokratų kandidatu būtų sen. E. Kennedy, prez. Nixonas surinktų 53 proc., E. Kennedy 31 proc., Wallace 10 proc., neapsisprendusių 6 proc.

Išvados tokios: stipriausias prez. Nixono varžovas būtų sen. E. Kennedy, bet sen. Muskie, bet prez. Nixonas neabejotinai laimėtų. Tyrimas darytas rugsėjo 12-15, apklausiant 1,189 asmenis, pernai dalyvavusių prezidento rinkimuose.

Jei palyginti su duomenimis, gautais darant panašų tyrinėjimą liepos 26-28, tai laimė yra nusisukusi nuo sen. Kennedy — per tą laiką jis yra praradęs 6 proc. Sen. Kennedy populiarumas yra smukęs visose krašto vietose ir visose grupėse, bet didžiausias smukimas yra tose grupėse, kur jis buvo stiprus — būtent jauni balsuotojai, moterys, negrai ir mažo išsilavinimo balsuotojų grupė. Tarp dviejų apklausiųjų jaunųjų grupėje jis yra praradęs 13 proc.

Stai dar kelios išvados. Sen. Kennedy dar stipresnis už Muskie ir Humphrey pas balsuotojus žemiau 30 metų amžiaus, bet skirtumas jau labai menkas. Muskie labai stiprus kolegijas baigusiu ir partijoms nepriklausančių tarpe. Visi demokratai stipriausi rytuose, silpniausi pietuose, kur jiems reikalus maišo G. Wallace. Humphrey kortos dabar jau silpnos, bet Wallace laikosi maždaug pereinamais metais pasiektame lygyje.

Blue Cross mokesčiai jau bus pakelti Tai neliečia medicare apdraustųjų

Albany. — New Yorko valstijos apeliacijos teismas, išsprendęs mero Lindsay ir kontrolieriaus Procaccino skundus dėl Blue Cross draudimo mokesčių pakėlimo, jų motyvus atmetė ir leido tuos mokesčius pakelti tiek, kiek buvo leidęs New Yorko valstijos Insurance departamentas.

Dabar ginčai teismuose yra baigti, pakėlimas įsigaliojo spalio 1 dieną, apie ką apsidraudusieji jau buvo painformuoti.

Blue Cross draudimo mokesčiai vidutiniškai pakeliami 43.3 proc., bet pakėlimas yra laipsniuotas — mažiausias pakėlimas yra 29.9 proc., didžiausias siekia 67.4 procento. Šis pakėlimas galioja iki 1970 metų gruodžio 31 d.

Pakėlimas paliečia visus individualiai apsidraudusius ir apie 53 proc. grupiniai apsidraudusių. Draudos mokesčiai nepakel-

ti sulaukusiems 65 metų ir turintiems Medicare apdraudą.

Kiek kam mokesčiai padidinti ir visos kitos žinios apsidraudusiems bus praneštos naujo mokėjimo periodo sąskaitas siunčiant.

Draudos mokesčių padidinimas paliečia 3.7 milijono apsidraudusių New Yorko mieste ir šiose apskrityse (counties): Nassau, Suffolk, Westchester, Rockland, Sullivan, Ulster, Orange, Dutchess, Putnam, Columbia, Greene ir Delaware.

Meras Lindsay kalba, kad darysias žygių į tą reikalą įtraukti New Yorko valstijos seimelį, bet tokia jo kalba dabar apsidraudusiems neturi jokios praktiškos reikšmės, nes šandien seimelis neposedžiujia, o už mėnesio Lindsay gali turėti jau kitą darbą. Dabar jis svaidosi žodžiais tik balsų ieškodamas.

Scheeles demokratai pradėjo skaldytis Naujas kancleris renkamas spalio 20

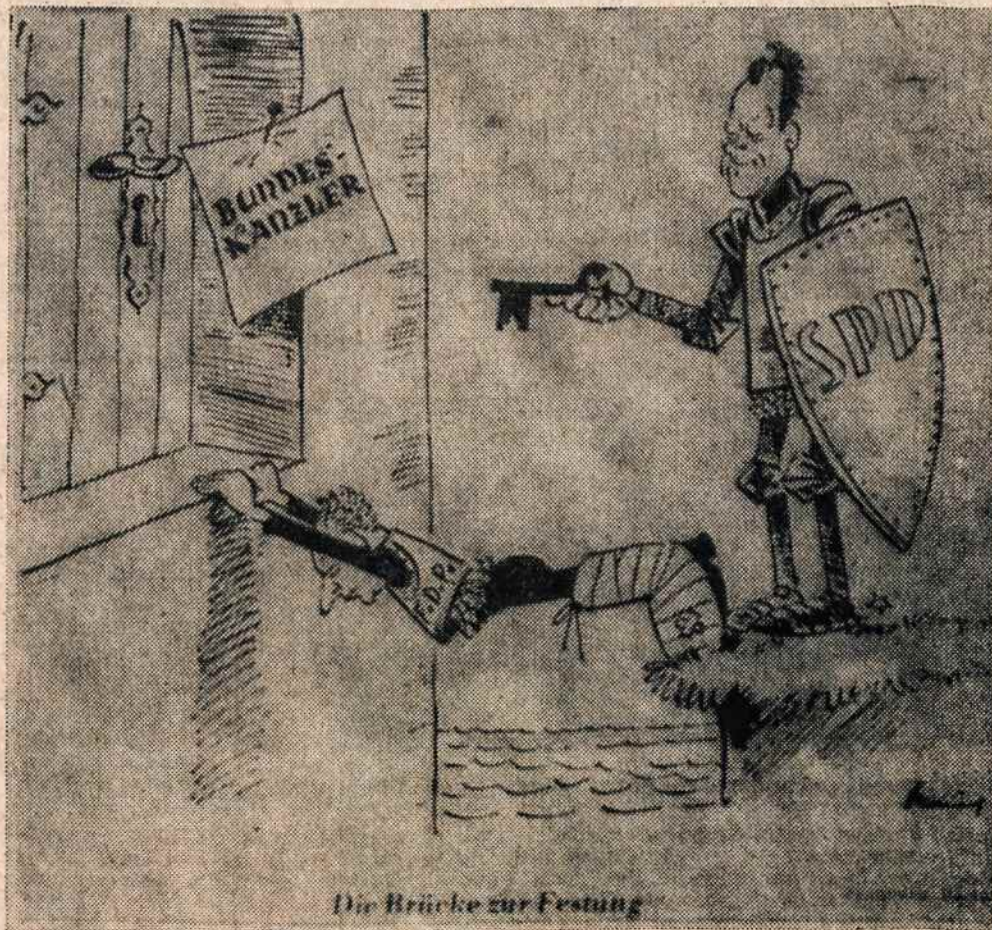
Bonna. — Socialdemokratų laisvųjų demokratų vyriausieji vadai jau užsiregistravo pas prezidentą, kad jie susitarė sudaryti naują V. Vokietijos vyriausybę.

Pirmajame abiejų vadų pareiškime sakoma, kad jų vyriausybė sieks geresnių santykių su V. Vokietijos komunistiniais kaimynais, pripažindami pokarines sienas, duos jaunimui daugiau progų įsijungti į krašto reikalų tvarkymą (mažins balsavimo amžių iki 18 metų, o būti parlamento atstovu iki 21 metų), padarys veiklesnį — lankstesnį valstybinių įstaigų darbą.

Aiškiau kalbant, išeitu, kad būsimoji vyriausybė pasirėmsi pripažinti de facto dviejų Vokietijų buvimą ir atsisakyti visų žemių, kurias po karo pasiėmė Lenkija ir Rusija. Tai jau būtų didelis suolis į kairę, palyginus su ikišiolinių vyriausybų politika.

Formali programa bus parengta ir paskelbta prieš Brandto atvykimą į parlamentą patvirtinimo prašyti. Parlamentas susirenka spalio 20 d. kanclerio rinkti. Jį renkant, galima balsuoti tris kartus. Pirmus du kartus balsuojant, reikia surinkti atstovų paprastą daugumą, trečią kartą imama balsavusių dauguma. Kad Brandtas būtų išrinktas kancleriu, pirmus du kartus turi surinkti 249 balsus, todėl būtinai turi balsuoti visi socialdemokratai ir

bent 25 laisvieji demokratai. Jau žinoma, kad bent šeši laisvieji demokratai gali nebaluoti, todėl būtų neišvengiamas trečias balsavimas, kada dauguma skaičiuojama kitaip. Taigi vis dar yra galimybių, kad Brandto bandymas gali nepasisekti.

Die Brücke zur Festung

Vokietijos spaudoje tilpusi karikatūra taip vaizduoja naujos koalicinės vyriausybės sudarinėjimą. Socialdemokratas Brandtas vaizduojamas riteriu, norinčiu per kanalą persikelti į kanclerio tvirtovę. Tilto pareigas į tą tvirtovę įžengti bando citi laisvųjų demokratų vadas, kuris matomas labai sužeista koja. Tuo norima priminti, kad per paskutinius parlamento rinkimus jis buvo sužeistas: surinko mažiau balsų ir pravedė mažiau atstovų.

Nė nepyptelėjo dėl Estijos, Latvijos, Lietuvos...

Prieš akis Washingtono *The Evening Star* (atsiūstas Br. L.), kuris rugsėjo 8 paskelbė kolumnisto Morris Ryskind rašinį "U. S. 'Patsies' Forget Soviet Past". Sarkastišku tonu rašinys atsiliepija apie tuos "liberalus", kurie garbino Staliną, dabar garbina sovietinius laimėjimus ir nutyli apie Sovietų šnipų tinklą, Hitlerio-Stalino sutartį, Katyno žudynes. Jie tyčiojasi iš amerikiečių antikomunistų, sukurdami dr. Strangelove tipą, bjaurių amerikiečių, paranoiką, kuris mato komunistus ir po lova ir nori pradėti prieš juos atominių karą.

Vienas iš ženklų, kaip auga įtampa dėl tų politinių romantikų, kurie vardan taikos nutyli Sovietų nusikaltimus ir gerbia juos kaip taiką mylinčią valstybę

Rašinio autorius betgi mano, kad vieną dieną bus sukurtas priešingas tipas — dr. Patsy. Jis, žinoma, nebus karys. Jis gali būti vienas iš Hollywoodo delegacijos, kuri vyko į Washingtoną protestuoti prieš George Murphy, prieš Ronald Reagana, kurie Kongreso komisijoje liudijo apie raudonąsias celes Hollywoode. Jis gali būti dabar sėnate ir su draugais ne-

mėgsta Nixono, Murphy, Reagano, kaip jų nemėgsta ir Kremlius. Jis tvirtins, kad Rusija yra taiką mylinči šalis ir ginkluojasi tik savisaugai; kad Amerikai ABM nereikalinga ir pinigų reikia skirti butų statybai. Jis neparodo, kad "gerasis old Joe" buvo panašus į ryfantį banginį. Nė nepyptelėjo dėl Latvijos, Estijos ir Lietuvos, kai jos pateko į Kremliaus

pilvą. Jis sakys, kad Barry Goldwateris ir senatorius Jacksonas yra paranoikai, jei jie argumentuos, jog Estija, nors dabar mažai skiria ginklam, vistiek neturi pakankamai butų, mokyklų ar transporto priemonių. Jis nekaltės apie Sovietų milžiniškas raketas, kurios pralenks mūsų; sakys, kad ne-

reikia baimintis vilko ir draugiškos rusiškos meškos.

Taika, sakys, nuostabus dalykas. Ir su tuo sutiks net ir "vanagai". Tik pažūrėjęs į žemėlapi, pastebėsi, kad 1939 metų žemėlapyje Anglija, Prancūzija, Olandija sumažėjo, Lenkija dingo ir vienintelė, kuri teritorijas laimėjo, yra ta taikingoji "draugiška" Rusijos meška. Ji dabar plaukioja po septynias marias, apie ką svajojo senieji carai.

Autorius baigia pastaba, kad prieš tu Rusijos išplitimo pridedo Amerikos dr. Patsy.

KAIP VAIŽGANTAS PAMINĖTAS OKUP. VILNIAUS LAIKRAŠČIUOSE

Ne prabėgom ir ne atgalia ranka Vilniaus laikraščiuose buvo paminėtas rašytojas J. Tumas-Vaižgantas apie rugsėjo 20 dieną, šimtąjį jo gimtadienį. Kiekviename laikraštyje buvo bent pora ar daugiau straipsnių apie Vaižgantą ir šis tas iš jo paties raštų. Net lenkiškas *Czerwony Sztandar* neapsileido. Tik rusiška *Sovietskaja Litva* praėjo pro Vaižgantą su kakti šalčiausiai: įdėjo agentūrinį reportažą iš rugsėjo 18 surengto valdinio minėjimo ir daugiau prie Vaižganto nebegrįžo.

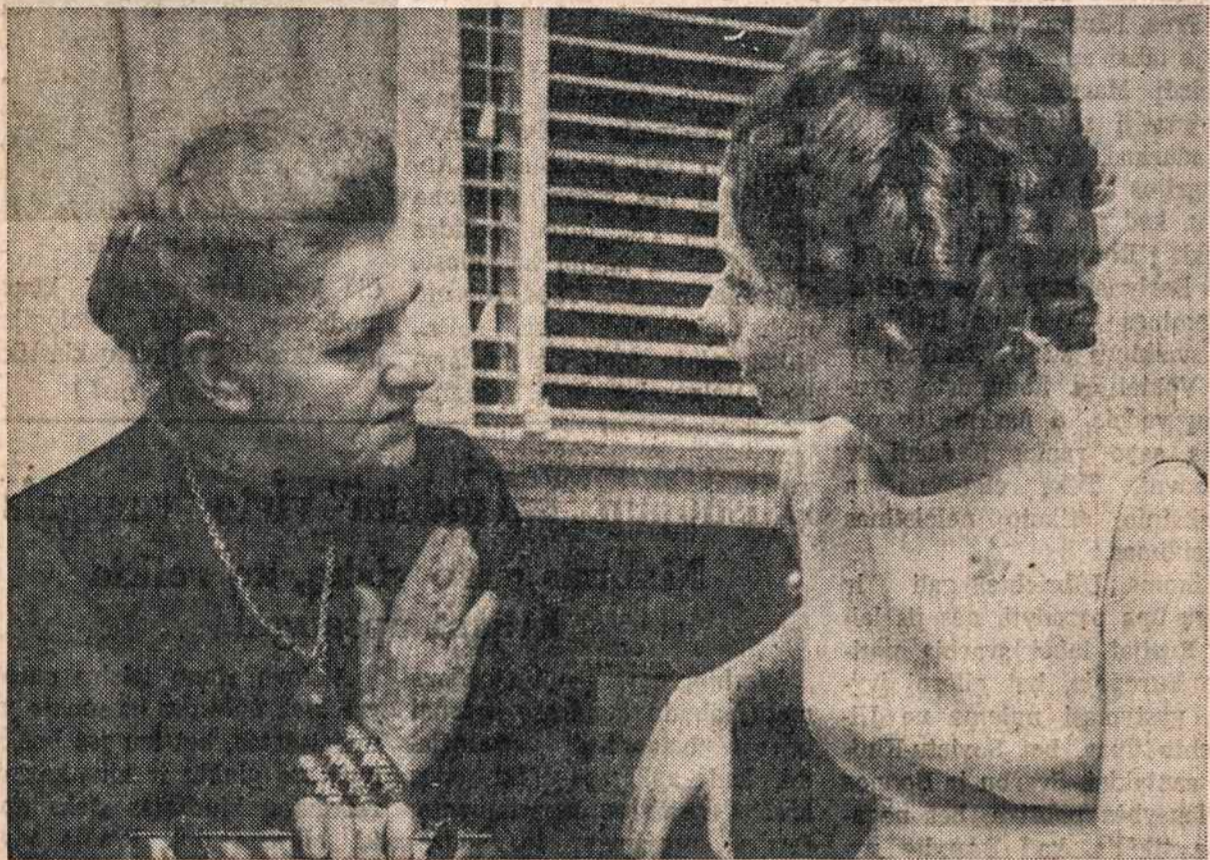
Daugumas autorių, — o jų iš viso keliolika, — pasakodami, kas ir koks buvo Vaižgantas, jautėsi turį paminėti, kad tai buvo, na — kunigas, buržuazinės ideologijos rėmėjas,

bet — skubėjo pabrėžti! — su ta ideologija ne visiškai sutapęs ir daugeliu atžvilgių "liaudžiai savas". Taip truputį timplėtelėję Vaižgantą kiek artyn prie komunistų, vistiek vaizdavo jį gana objektyviai ar netgi su pabrėžta simpatija. Kiti, nė nebandydami kur nors tempti, tiesiai ir nuosirdžiai pasakojo, koks Tumas buvo, ir pasakojo daugiau ne kaip apie rašytoją, o kaip apie žmogų visuomenininką, be jokių apribojimų išimylėjusį savo lietuvių tautą. Tarp tų, kurie netempdami pasakojo, paminėtas rašytojas Juozas Paukštėlis, kurs kalbėjo valdinio minėjimo programoj, ir kun. K. Zitkus (rašytojas, pasirašęs Vinco Stonio vardu), kurs rašė apie susitikimus su Vaižgantu *Kultūros Baruose* (7).

Ta proga pažymėtina, kad kun. Zitkus pasakojimas pailiustruotas nuotraukomis renybėmis, gal net unikumais. Vienoj nuotraukoj Vaižganto kambarys Vadaktėliuose (Vaižgantas, kaip šešėlis, rašo prie aukšto stalo stačias, o kitoj — jis, visai dar jaunas kunigėlis (abiejose nuotraukose dar juodplaukis), tarp penkių ano meto lietuvių veiklos šulų. Iš vieno šono stovi Jonas Jablonskis, iš kito — Vincas Kudirka. Prieky sėdi Motiejus Lozoraitis (advokatas, min. S. Lozoraitis tėvas), Gabrielius Landsbergis-Zemkalis (teatralas, rašytojas, publicistas, architektas Vytauto Landsbergio-Zemkalis tėvas) ir teisininkas Motiejus Cepas, vėliau buvęs Lietuvos Vyriausiojo Tribunolo vicepirmininkas.

Bet ir tie, kaip, pavyzdžiui, Domas Sniukas, Tiesos vicerektorius (jo straipsnis "Toks buvo Vaižgantas" *Lit. ir Mene* 38 nr.), kurie mėgino Vaižgantą dabartiniams skaitytojams "tinkamai išaiškinti", ir kuriem rūpėjo gal ir prieš komunistų partijos ortodoksus pasiaiškinti, kodėl "reikia ir galima" apie Vaižgantą kalbėti ir jį geruoti minėti, tyčia ar netyčia nupjė prieš ilgesingai patrauklų ne tik paties Vaižganto paveikslą, bet ir visą aplinką bei visuomenę, kurioje Vaižgantas buvo ir galėjo būti toks, koks buvo.

(mukelta į 4 psl.)

Solistė Vincė Jonuškaitė kalbasi su soliste Lilija Šukyte po jos koncerto rugsėjo 14 Town Hall salėje New Yorke. Nuotr. V. Mažello

SAŽINĖ NIEKADA NEBUVO TAIP PIGI KAIP DABAR

Draugo kultūriniam priede rugsėjo 27 Antanas Maceina str. "Sąžinės perteklius" atsiliepija į šiuo metu populiarių ir gausiausiai vartojamą elgesio matą — asmeninę sąžinę. Ko labai gausu, kas yra perteklius, to vertė labai atpinga. Ir "sąžinė niekad nebuvo taip pigi kaip mūsų dienomis".

Autorius primena faktus: "II Vatikano susirinkimui paskelbus, kad 'Evangelija šventai gerbia sąžinės vertę ir jos apsisprendimo laisvę'... netrukus pasipylė pareiškimai ir veiksmai, kaip tik šaukiasi šios vertės bei laisvės. Vyskupų (J. Shannon), teologų (H. Kueng) ir kunigų (suspenduotų kard. P. O'Boyle) viešas atmetimas popiežiaus enciklikos 'Humanae Vitae', sielovadžių reikalavimai bažnytiškai tuokti perskirtas moterystes (kunigų susirinkimas Chur, Šveicarijoje); studentų su jų dvasios vadais dalyvavimas kitatikių pamaldose ir priėmimas eucharistijos iš jų rankų (Švedija, Olandija), beik visuotinis jaunųjų kunigų sukilimas prieš celibatą — visa tai remiama sąžine, virtusia žmogiškos būties centru bei mastu".

Kas yra sąžinė? — klausia autorius ir aiškina: "Sąžinė, apie kurią daugelyje savo pareiškimų kalba II Vatikano susirinkimas, ir sąžinė, kurios šaukiasi prieš popiežių kovoją vyskupai, prieš vyskupus kovoją studentai, neturi tarp savęs nieko bendro".

Autorius aiškina, kad "katalikiškoje (ir apskritai krikščioniškoje) dorovėje esama dviejų normų, būtent, dieviškojo įstatymo ir sąžinės". Kas viską matoja tik dieviškojo įstatymu (etiniš objektivizmas) arba — tik sąžine (etinis subjektyvizmas), "tas nepajėgia suvokti nė pačios krikščionybės; jos dorovės, tas galop nesuvokia nė sąžinės — jos vertės ir jos laisvės prasmės".

Dieviškasis įstatymas yra norma. Tai pakartotojo iš naujo II

SPAUDA

Vatikano susirinkimas. Jis reiškia, kad "bet kuris mūsų veiksmas yra geras, jei jis yra dieviškojo įstatymo išraiška... Sis dieviškasis įstatymas vadina mas dar ir prigimties įstatymu". Bažnyčia, aiškindama prigimties įstatymą, žvelgia "į žmogų ir pasaulį kaip Dievo kūrinį, kuriame spindi kūrėjo paveikslas bei Jo valia. Tai šiandien kaip tik pamirštama ar nenorima suprasti."

Sąžinė — normos taikymas savam konkrečiam veiksmui. "Ir vis dėlto dieviškasis įstatymas nėra vienintelė kat. dorovės norma". Antra yra sąžinė. "Sąžinė jam (žmogui) pasako, ar kuris konkretus jo veiksmas sutaria su dieviškojo įstatymu ar nesutaria, vad. yra geras ar blogas. Kitaip tariant, sąžinė yra dieviškojo įstatymo aiškintoja konkrečiu mano paties atveju". "Kas tad manytų, jog sąžinės laisvė reiškia jos nepriklausomybę nuo dieviškojo įstatymo, tas galvotų nekrikščioniškai, nes tai reikštų žmogaus kaip kūrinio nepriklausomybę nuo Dievo kaip Kūrėjo".

Autorius pabrėžia, kad sąžinė tekalba apie savo paties konkretaus veiksmo dorinę ver-

tę, bet ji nėra kompetentinga kalbėti apie kitų sąžinę, nes tai yra giliai asmeninis santykis su Dievu. Sąžinė atskleidžia mano santykį su dieviška norma, bet ji nereiškia objektyvios tiesos. Tie, kurie pasisakė, kad jų sąžinė neleidžia jiems taikyti enciklikos "Humanae Vitae" reikalavimų, nereiškia, kad tie reikalavimai nėra tiesa.

Klausyti Bažnyčios ar sąžinės? Sąžinės laisvė glūdi jos įpareigojančiame charakteryje... Sis įpareigojantis sąžinės pobūdis kaip tik šiandien esti pamirštamas. Jeigu vyskupui Shannon, teologui H. Kuengui ar aniem 41 kunigui sąžinė iš tikro neleidžia enciklikos principų priimti, tai jie turi šventos pareigos sąžinės klausyti ir Bažnyčią palikti, nes Bažnyčia šių principų laikosi ir jų skelbimo reikalauja. Įvykus konfliktui tarp Bažnyčios ir savos sąžinės, reikia klausyti sąžinės... Bet mūsų dienomis tokio nuoseklumo nematyti. Vienas vienintelis teologas anglas Davis išstojo iš Bažnyčios, vedamas savo sąžinės. Tuo tarpu visi kiti, net ir vysk. Shannon po savo vedynų, manosi esą pasilikę Bažnyčioje, nors jų sąžinė ir nei-

gianti Bažnyčios dorinę sprendimą".

Sąžinės supratimas šiandien daugiopai iškreipiamas. Visos pagrindinės iškrypos yra ne kas kitas kaip "nekrikščioniškas pasaulėžiūrinis nusistatymas arba žmogiškas noras išsivaduoti iš krikščioniškos dorovės".

Kodėl tą išsivadavimą norima pridengti popiežiaus autoritetu?

"Tačiau kadangi neretai netūrima drąsūs visa tai įvykdyti asmeniniu sprendimu, tai šaukiama, esą Bažnyčia turinti sankcionuoti šiuos trūkumus bei nusistatymus, paskelbdama juos leistinus visiems... Didžiojo Inkvizitoriaus pataisa Kristaus moksle iškyla dabar prieš mūsų akis visu šiurpumu. Inkvizitorius juk sako apie savo karalystės žmones: 'O, mes leisime jiems net nusidėti — juk jie toki silpni ir bejėgiai. Mes leisime ar uždrausime jiems su savo žinomomis ar mylimosiomis santykiuoti ar nesantykiuoti; vaikų turėti ar neturėti, ir jie šūkiaus iš džiaugsmo ir paklus mums' (Broliai Karamzovai V, 5). Kovoję prieš 'Humanae Vitae' šis noras, kad popiežius priimtų Didžiojo Inkvizitoriaus vaidmenį ir leistų žmonėms nusidėti, kaip tik ir iškilo visu ryškumu, atskleisdamas kartu nuostabų krikščioniškosios sąmonės nuosmūgį".

Taip dabar atrodo katedros aikštė Vilniuje. Katedrą pavertus meno muziejumi, aikštė pavadinta Gedimino vardu.

J. B. SHALINS-SALINSKAS — Laidotuvių direktorius. 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way Sta.), Woodhaven, N.Y. 11421. Sutelkia garbingas laidotuves. Kopyčios nemokamai visose miesto dalyse. Tel. Virginia 7-4499.

VAITKUS FUNERAL HOME. Notary Public. 197 Webster Ave. Cambridge Mass. Pranas Vaitkus, laidotuvių direktorius ir balsamuotojas. Moderniška kopyčia šermentis dykai. Aptarnauja Cambridge ir Bostoną. TR 6-6434.

JOSEPH GARSZA — GRABORIUS, BALSAMUOTOJAS. 2 modernios kopyčios. 231 Bedford Avenue, Brooklyn, N.Y. 11211; EV 8-9770.

MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME — Moderni kopyčia, Air-conditioned. A. J. Balton-Baltrūnas, Licensed Manager and Notary Public. 660 Grand St., Brooklyn, N.Y. 11211; ST 2-5043.

STEPHEN AROMISKIS (Armauskas) — Graborius-balsamuotojas. Moderni kopyčia. 423 Metropolitan Avenue Brooklyn, N.Y. 11211, EV 7-4335.

BUYUS FUNERAL HOME, Mario Teixeira, Jr. laidotuvių direktorius. 426 Lafayette St., Newark, N.J. 07105; tel. Market 2-5172. Paruošiamos garbingos laidotuvės. Modernios kopyčios, oras vėdinamas.

RIMOS IR JUOZO BRUŽŲ vienintelė lietuviška siuntinių įstaiga didžiajame New Yorke, atlieka visus patarnavimus sudarant siuntinius ir užsakant kitas dovanas į Lietuvą. Greitas patarnavimas — žemos kainos. 370 Union Ave., Brooklyn, N.Y. Telef. EV 4-4952

JOHN ORMAN AGENCY / Insurance - Real Estate. Namų pirkimo, pardavimo ir visais reikalais kreipkitės į mūsų įstaigą. Pildomi miesto, valstijos ir federalinės valdžios mokesčių (Income Tax) pareiškimai. — 110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N.Y. 11418; tel. Virginia 6-1800.

ANDRIUS ARMONAS, statybininkas — Long Islande stato įvairaus dydžio naujus namus, kuriuos galima tuoj įsigyti. Priimam užsakymus pastatyti pagal pirkėjo pageidavimus ant mūsų arba pirkėjo žemės. Statyba atliekam sąžiningai pagal susitarimą už labai prieinamą kainą. Tel. (516) AN 1-2884.

VYTAUTAS BELECKAS, sav. Winter Garden Tavern. 1883 Madison St., Ridgewood, N.Y. 11227, EV 2-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia ir Albertas Radziūnas, sav. 36-38-40 Stagg St. Brooklyn, N.Y. 11206; ST 2-5938.

JUOZO ANDRUSIO Real Estate, Insurance. Apraudimas gyvybės, namų, automobilų, baldų ir k. Namų pardavimas, apdraudimas, Income Tax užpildymas, Mutual Funds — pinigų investavimas. Kasdien nuo 9 iki 8 val.; šeštadienis iki 6 v. pp. 87-09 Jamaica Ave., Woodhaven N.Y. 11421; VI 7-4477.

S & G MAISTO KRAUTUVĖ. Antanas Vaitkus, vedėjas. 84-09 Jamaica Ave. Woodhaven, N.Y. 11421, VI 9-5077; 340 Grand St. Brooklyn, N.Y. 11211, ST 2-4329. Papigintom kainom primame užsakymus vestuvėms ir pobūvims. Pristatom į namus liet. skilandžius, sūrius. We take all orders special price for Weddings and Parties. Home-made Bologna. • Trečia nauja, moderniška krautuvė atidaryta 84-04 Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. — VI 9-5077.

SUPERIOR PIECE GOODS CORP. 200 Orchard St. New York, N.Y. 10002, AL 4-8319. Vilnonės medžiagos jūsų artimesiems — importuotos ir vietinės. Vilnonės medžiagos kostiumams, paltais ir suknelėms. Taip pat šilkines, maišytes, spalvotas, lovoms užtesalai, vilnonės skaros ir šalkai — geriausios rūšies pigiausiomis kainomis. Specialus patarnavimas paruošiant pakietus Europą. Uželkite ir įsitikinsite!

C. A. VOKEY — LIETUVIS ADVOKATAS — 41-40 74th Street Jackson Heights, N.Y. NE 9-6620.

ANTANAS J. SAVELSKIS — lietuvis advokatas — 80-30½ Jamaica Ave., Woodhaven, N.Y. 11421; tel. 849-1060, namų TW 7-3061 (nuo 9 r. iki 9 v.)

VYTAUTAS MAŽELIS, fotografas — vestuvės: spalvotą ir juoda baltą (gali vykti ir į kitus miestus), portretūra, meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai. 422 Menahan St. Ridgewood, N.Y. 11237; Tel. HY 7-4677.

NEW YORK — Lietuvos atsiminimų radio valanda šeštadieniais nuo 5 iki 6 val. WEVD 1330 kil. 97.9 m. FM. Direktoriaus dr. Jokūbas J. Stukas, 1016 Schleifer Rd. Hillside, N.J. 07205; tel. 201-289-6878.

NEW YORK — Laisvės Ziburys, lietuvių ir anglų kalbomis sekmadieniais 9-10 val. ryto WHBI 105.9 FM banga. Vedėjas Romas Kezys, TW 4-1288, 62-15 69th Pl., Middle Village, N.Y. 11379.

LOS ANGELES, CALIF. — L. Bendruomenės radijo valandėlė — KTYM banga 1460 sekmadieniais 5-5:30 v. p.p.

PHILADELPHIA, PA. — Bendruomenės Balsas, WTEL, 860 kilocycles šeštadieniais nuo 1:30 - 2:30 p.p. 1203 Green St., Philadelphia, Pa. 19123; PO 5-0932.

PITTSBURGH, PA. — WZUM, 1590 banga sekmadieniais 12 iki 12:30 p.p. Vedėjas V. A. Yucius, 52 Shady St. W. Pittsburgh, Pa. 15228, tel. 563-2754.

HARTFORD, CONN. — ved. Alg. Dragūnavičius, WBMI - FM 95.7 sekmadienį nuo 12 iki 1 p.p. — 273 Victoria Rd., Hartford, Conn., telef. 249-4502.

DETROIT, MICH. — Lietuviškų melodijų radio valanda iš WMZK-FM stoties, banga 98 mc. antradieniais ir ketvirtadieniais nuo 8 iki 9 v.v. Vedėjas Ralph Valatka, 17696 Warwick, Detroit, Mich. 48219, tel. 537-5550.

BOSTON, WORCESTER, BROCKTON, Mass. — Vedėjas P. Višcinis, 173 Arthur St., Brockton, Mass., tel. JU 6-7209; FM bangomis 107.9 mc. WHLL 1430 kil. Medford, Mass. sekmadieniais nuo 11-12 vid.

ROCHESTER, N.Y. — Kultūrinė lietuviška valandėlė sekmadieniais 9-9:30 val ryto per WCMF-FM, 96.5 mc. Klubo valdybos pirm. Pr. Puidokas, 580 Willkins St. Rochester, N.Y. 14621.

BOSTON, MASS. — Vedėjas Step. Minkus, WLYN 1360 kilocycles ir FM 101.7 banga sekmadieniais nuo 1-1:30 val. p.p.

LITAS TRAVEL SERVICE

jums patarnaus nežiūrint kur ir kada keliautumėt. LITAS Travel Service parūpins bilietus, padarys reikiamas rezervacijas, patars kur geriausia atostogauti, kur apsigyventi, kuriuo laiku ir iš kurio aerodromo arba uosto patogiausia išvykti. Patarnavimai yra visiškai veltiniai. LITAS Travel Service talkina iškviečiant gimesis iš Lietuvos, — atostogom ar nuolatiniam apsigyvenimui. RUOSIATĖS KELIONEN? ... Nepamirškite!

LITAS TRAVEL SERVICE

94-10 Jamaica Ave. Woodhaven, N.Y. 11421

Tel. 212 - 847-5522

DARBININKAS

910 WILLOUGHBY AVE.
BROOKLYN, N. Y. 11221

Editorial Office GL 5-7281 • Business Office GL 2-2923
THE WORKER (Title Copyright) by FRANCISCAN FATHERS

Eina nuo 1915 metų.

1951 sujungė AMERIKA, LDS organą DARBININKĄ ir LIET. ŽINIAS

Second-class postage paid at Brooklyn Post Office

Published semi-weekly except holiday weeks and July and First week in August when published weekly.

Prenumeratos kaina \$8.00 — Subscription per year \$8.00

Leikraštį tvarko REDAKCINĖ KOMISIJA.

Straipsnius ir korespondencijas redakcija taso savo nuožūra. Nenaudoti straipsniai augomi ir gražinami autoriams prašant. Pavardę pasirašyti straipsniai nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

Kaip lenkai rašo apie dabartinę Lietuvą

Švietimo reikalais

Pirmoje vietoje liečia švietimo reikalus okupuotoje Lietuvoje. Vilniaus Universitetas nėra sujungtas su Stepono Batoro universiteto tradicijomis. Jis dabar vadinamas universitetu Kapsuko, kuris yra Liet. Komunistų partijos kūrėjas-pirmūnas. Jo tikra pavardė buvo Mickevičius, tik ne Adomas, bet Vincas.

Ta mokslo įstaiga turi tokius skyrius: fizikos-matematikos, chemijos, gamtos, medicinos, istorijos-filologijos, ekonomijos ir teisių. Prie jo veikia dar trys nepriklausomos katedros: komunistų partijos istorijos, fizinio auklėjimo ir estetinio auklėjimo. Be to, jo žinioje yra dar botanikos sodas, Adomo Mickevičiaus vardo muziejus, astronomijos observatorija, zoologijos ir geologijos-mineralogijos muziejai. Vilniaus Universiteto biblioteka yra sukaupusi apie 1,7 milijono tomų.

Nepriklausomai nuo universiteto veikia Vilniuje Pedagoginis Institutas su daugeliu skyrių. Svarbesnieji: liuanistikos, rusistikos, polonistikos ir kitų kalbų.

Naujoje Vilnelėje yra mokytojų seminarija su dėstomąja lenkų kalba. Nors Vilniaus Universitetas yra lietuviškas, bet kaikurie profesoriai skaito paskaitas rusiškai.

Kaune yra politechnika, medicinos institutas, dailiųjų menų akademija. Be to, okupuotoje Lietuvoje yra apie šimtas mokslinių institutų su 3,000 mokslinio personalo.

Vidurines mokyklas (gimnazijas) kasmet baigia apie 20,000 jaunuolių. Jų pusė tęsia išsimokslinimą aukštesiose mokyklose. Lotynų kalba dėstoma tik keliose gimnazijose.

1966-67 m. veikė 4,000 pradžios mokyklų, kurias lankė apie 500,000 mokinių. 200 mokyklų dėstomoji kalba buvo lenkų. Jcse buvo 22,000 mokinių. Taip pat veikė 20 dvikalbių lenkų-lietuvių mokyklų, 34 lenkų-rusų ir 26 trikalbės — lietuvių-lenkų-rusų — mokyklos. E. Žagiell teigia, kad 1959-67 m. laikotarpyje skaičius vaikų, besimokančių lenkiškai, nukrito nuo 6 proc. iki 4 proc., o rusiškai besimokančių pakilo nuo 11 proc. iki

13 proc. Lietuvių kalba mokėsi 83 proc. vaikų. Nė viena kita sąjunginė respublika neturi tokiu didelio procento vaikų, besimokančių gimtąja kalba.

Gyventojų skaičius

Lietuvos gyventojų skaičius 1969 pasiekė tris milijonus. Jų 47 proc. gyveno miestuose. Tautos biologinius nuostolius gądinančiai parodo tai, kad dar 1959 m., t.y. praėjus 15 m. po Lietuvos reokupacijos — vyrų buvo 46 proc., o moterų 54 proc. Tie 8 proc. galėjo apytikriai sudaryti apie 120,000.

Lietuvos demografinę kaitą paskutiniaus dešimtmečiais E. Žagiell vaizduoja taip: 1939 m. Lietuva su Klaipėda ir su Vilniaus kraštu turėjo apie 65,000 km. Tame plote gyveno apie 3,075,271 žmogus. Po 30 metų

tas skaičius buvo trys milijonai. Metinis natūralus gyventojų prieauglis būdavo virš 30,000. Tad biologinis nuostolis siekia vieną milijoną: 200,000 nužudytų žydų, 200,000 pasinaudojo teise repatriuoti į Lenkiją, 24,000 išvyko į Vokietiją ir Vakarų Europą (60,000 pabėgėlių, 30,000 išvežtų karo metų darbams, 50,000 repatriantų — „volksdeutsch“ ir 100,000 evakuotų Klaipėdos krašto gyventojų). Apie 250,000 buvo deportuoti į S. Sąjungą. Ne mažą jų mirė kalėjimuose ir kacetuose.

Kiek lenkų

E. Žagiell tvirtina, kad Vilniaus krašte yra apie 8.5 proc. lenkų. Nepriklausomos Lietuvos teritorijoje lenkų yra labai nedaug. Vilnius labiausiai lenkiškas buvo 1942 m. Vokiečių padaryta taisyklė statistika rado Vilniuje 71.9 proc., o apskrityje 36.9 proc. Šiuo laiku Vilniuje lenkų yra apie 20 procentų. Daugiausiai yra lietuvių, antroje vietoje eina rusai. Lenkų kalba Vilniuje yra privali legijuota, turi lygias teises su lietuvių ir rusų kalbomis. Žagiell teigia, jog tai padaryta tyčia, kad drumstų lietuvių ir lenkų santykius. Žagiell pabrėžia, kad Lietuva atgavo Vilnių ir 1920 m. ir 1939 m. iš Sovietų Rusijos kalbos kursai ir buvo keli mėgėjiško teatro vaidinimai.

Pramonės gaminiai Lietuva, 1939 m., praradusi Klaipėdą ir dar neatgavusi Vilniaus, turėjo mažiausią pramonės Europos valstybių tarpe, išskyrus Bulgariją ir Albaniją.

Supramoninimas prasidėjo daug vėliau, II pasauliniame karui pasibaigus. Jis nebuvo surištas su vietinėmis žaliavomis. 1968 m. buvo pagaminta 4 milijonai elektros skaitliukų, o tai

sudaro 90 proc. S. Sąjungai reikalingų skaitliukų. Tais pačiais metais buvo pagaminta 2.5 milijonų mažo galingumo elektros motorų siurbliams ir šaldytuvams, šimtas tūkstančių dulkių siurblių, 50,000 televizijos aparatų, 350,000 dviračių, 200,000 vonių, dešimt milijonų porų batų, 300,000 tonų sieros rūgšties, 800,000 tonų cemento, tiek pat dirbtinų trašų ir apie du milijonų tonų sausų durpių. Taip optimistiškai negalima kalbėti apie kitas pramonės sritis. Celiuliozės gamyba nukrito nuo 50,000 iki 35,000 tonų. Dar labiau sumažėjo linų pluošto gamyba. Mėsos ir pieno gamyba nukrito katastrofiškai. Žymiai pakilo cukraus produkcija ir išsiplėtė žuvininkystė. Žuvininkystė išaugo dėl to, kad S. Sąjunga pastatė ištiesią flotiliją tralerių (laivų), kurie tinka žūklei tolimose jūrose. Daugis sugautų žuvų išvežamos į S. Rusiją. Kuriozinis faktas: pradėta auginti vėžius inkubatoriuose. Prileidžiama, kad tai daroma dėlto, kad upės ir ežerai yra masiškai užteršti pramoninių įstaigų atmatomis, ir juose vėžiai nesiveisia. Netoli Vilniaus yra „paukščių fabrikai“. Ten perinama per metus vienas milijonas viščiukų. Ten jie išauginami ir papiaunami. Nepriklausomoje Lietuvoje buvo smulkii naminių paukščių virš penkių milijonų. Tas kiekis, atrodo, dar dabar nepasiekta.

Vilniuje yra garsus baldų fabrikas. Užsienio turistai apgyvendinti Maskvos viešbučiuose dažniausiai sėdi ant baldų, pagamintų Vilniuje. (b.d.)

Dvejopas mastas

Rugsėjo 24 d. The New York Times paskelbė Fr. Bėrzinio iš Flushing, N. Y. ilgą laiką, kuriame „pagriebtas už liezuvių“ Sovietų užsienio reikalų ministras Gromyko. Laiške paskartotos dvi ištraukos iš Gromyko kalbos, kur tasai įrodinėja iš okupuotų teritorijų būtina privalu okupavusių kariuomenę atitraukti, ir kad paskutinių kolonijų išlaisvinimas, jom nepriklausomybės suteikimas turi būti nebetaršaliojamas. Prie tų gražių Gromyko pareiškimų laiško autorius pridėjo tokių pastabų:

„Apgailėtina, kad esama tokios didžiulės prarajos tarp Gromyko žodžių ir Sovietų Sąjungos politikos. Izraelio kariuinių pajėgų pašalinimas iš užimtų arabų teritorijų tai „esminė tarptautinio saugumo sąlyga“, bet Sovietų Sąjungos kariuinių pajėgų okupacija Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje tai ponui Gromycai „ne esminė“... Ir jei „nepriklausomybės suteikimas“ ar „atitraukimas kariuomenės iš užimtų kraštų“ yra Jungtinių Tautų Organizacijos priimti principai, tai jie turėtų būti taikomi visiems Jungtinių Tautų organizacijos nariams. Taigi, kad pono Gromykos žodžiai įgytų prasmės, Sovietų Sąjunga turi irgti prie tų principų priderinti ir baigti nelegalią Estijos, Latvijos ir Lietuvos okupaciją.“ (E)

Čia ir kad to veikalo plane Lietuva turėjusi būti nepriklausoma, su savo kariuomene, su savo Seimu, be ryšio su Reichstagu, bet, žinoma, Vokietijos vadovybėje. Ta knyga net jau buvusi paruošta, ligi Kauno ir Vilniaus nepaėmus. Nauji laimėjimai, didesniams politikos apietui užaugus, privertę dabar šį pertaisyti... Kaikurie optimistai darė plačių išvadų ir iš Betman-Hollwege padaryto pareiškimo, kad Vokietija „atvadamote Lietuvą“. Mūsiškiai, kaip matote, čia atsidėję skaitė vokiečių laikraščius. (Bus daugiau)

Šeima — kertinis akmuo

Seniausia ir tvirčiausia žmonių draugija yra šeima. Joje vyras ir moteris, drauge gyvenant, randa pilną žmogaus paskirtį. Būdami dar nesusituokę, jie vienas kito ilgisi, vienas kito ieško. Susituokę sudaro pastovų vienatę, pagrįstą meile, susietą pasižadėjimu. Kai ilgesys pasibaigia, tęsiasi abiejų bendras gyvenimas ir bendras tikslas, kurio siekiant, jiems tenka sielotis visokiais rūpesčiais. Susilaukę vaikų, jie jau yra ne tik vyras ir žmona, bet ir tėvas ir motina.

Su prieaugliu darosi jaunesnis šeimos židinys, aiškesnis ir pilnesnis gyvenimas. Daugiau laimės, bet kartu ir daugiau rūpesčių bei sunkumų. Daugiau pareigų ir teisių santykiuose tėvų su vaikais, šeimų su šeimomis, giminėmis, artimaisiais ir, be to, su visa aplinka. Tik šeima virsta žmonių kultūros židiniu, kurs šviečia ne tik saviesiems, bet ir tolimiesiems.

Šeimos vaidmuo civilizacijos pažangoje yra visų didžiausias. Jos dėka tegalėjo rasti platesnis bendravimas, kurtis įvairios d-jos bei organizacijos, telktis giminės kiltimis ir tautomis. Taigi šeima yra kertinis akmuo visuomenės santvarkai. Antra vertus, stiprėjant tautoms, ejo stipryn ir šeimos pamatai. Ką pradžioje tvarkė tik religija ir papročiai, tai ilgainiui tvirtino ir derino įstatymai.

Nūdieninė šeima labai skiriasi nuo pirmosios. Yra nustatyti tėvų santykiai su vaikais, apibrėžtos vienu pareigos kitiem, nurodytos jų pareigos visuomenei, tautai, valstybei ir t.t. Seimomis rūpinasi Bažnyčia ir valstybė. Saugodama tą pagrindinį visuomenės san-

tvarkos narvelį, valstybė uždeda šeimom nemažą ir pareigų.

Seimų irimas žalingas tautai. Kai kur yra pavojų šeimom iš kraštutinės liberalizmo srovės, skelbiančios neribotą asmens laisvę, beveik vedančią į anarchizmą.

Jei šeimos pagrindas esąs vyro ir moters meilė, tai, kai tos meilės nebėsa, nebelinekų nė santuokos. Viena ir antra pusė turinti teisę ieškoti meilės, kur širdis traukianti. Ar tokiam patarime yra nuosaikumo? Anaipol!

Meilė, kuri veda į šeimos sudarymą, turi būti rimta ir kilni. Vyras ir žmona pasižada gyventi ne tik sau, bet ir savo prieaugliui. Jei jų meilė sumažėtų arba išnyktų, pareigos ir meilė vaikam vis tiek lieka. Pradėjus meile, reikia baigti pareigomis. Tokia santuokos prasmė. Tėvai neturi teisės, palikę vaikus, ieškoti naujos meilės. Vaikų teisė morališkai draudžia nuo jų pabėgti tėvam, dargi tuomet, kada šiedu nesibemilyi.

Tam tikrais atsitikimais įstatymai leidžia kurti naują šeimą. Šia liga yra užsikrėtę ir kai kurie mūsų tautiečiai. Seimų irimas yra labai žalingas tautai, ypač išeivijoj. Todėl kiekvienas lietuvis turi žiūrėti šeimos gėrio, šalinti pasireiškusius šeimose negerumus meile ir nuširdumu.

Mes tikim ir dažnai sakom, kad tik sveika, pastovi ir tvirta šeima tegali sukurti tvirtą ir vieningą tautą. Tai parodykim, ypač šiais šeimos metais: ne žodžiais, bet pavyzdinomis šeimomis. Skrybybos neša ne laimę, bet ašaras...

Jonas Miškinis

Žmonės lanko Fatimos Marijos statulą Maspetho lietuvių bažnyčioje. Statulą į šią bažnyčią buvo atnešta spalio 5-7 dienomis. Nuotr. R. Kiselius

P. KLIMAS

VOKIEČIŲ OKUPACIJA LIETUVOJE 1915 m.

(23) To nepaisydamas, vis tik kojas giliai sukūšau į virkščias, nes tie gerieji lietuviai turėjo ypatingą misiją nuavinėti „germanų batus“. Ta operacija, berods, turėjo jėi ne pamato, tai bent gerų rezultatų. Rusai, „pasi-vaikščioję“ karo pradžioje po Prūsus, buvo parsinešę visokio grobio. Dabar veiklūs kaizerio gėrybės gynėjai pasiryžo atieškoti tą turtą. Ir naujaut batų buvo jau gražus kampas privers tas žandarų būstinėje! Ar visi jie buvo „germaniški“, galima spręsti jau iš mano paties neramumo, nors maniškiai buvo iš Vilniaus Stiklinės. Bet mane tikino, kad užtekdamo prisikalti padus vinių — ir jau batai oficialiai turėjo įgyti marke „made in Germany“. O kartą nauautas, eik basas „provotis! Kokiais pamatais mūsų „gerieji lietuviai“ žmonėms nuo pečių tų pat pat kailinius nuvilkdavo, aš negalėjau patirti. nes tokiais atvejais jie aiškinosi tik vokiškai...

Šaltyšiai, trūkstant medžiagos uniformai, gavo po raudoną raikštį ant rankos ir įsakymą taisyti kelius, valyti šulinius, šunis pririšti, išvalyti mėšlus ir surinkti mokesnius. Po vieną marke nuo margo pirmieji sunėšė Navynkai, kur ūkininkai dėjosi „prūsais“. Kiti laukė, kas bus toliau...

Bado šmėkla, žinoma, niekam dar dantų nekaleno. Tą pajuto kitų nelaimingusių kraštų žmonės, ir per dienų dienas čionykščiai turėjo svečių nuo Liudvinavo. Šie, net nemaži ūkininkai, visko nustaigė, dabar vaikščiojo elgetaudami. Bet ir čia, net naktimis sėdamos — kad arkliai vokiečiai neatimtų, — kiekvienas turėjo tuščios žemės: bent trečdalis laukų buvo neapdirbta. Vokiečiai vasarą buvo mėginę dvaruose ir didesniuose ūkiuose visus pašarus patys susivalyti, bet lyg tyčia lietūs juos supūdė. Užtat mūsiškiai atsigavo gražiais atolais.

Pačiuose Keturvalakiuose nestigo laisvės verstis. Krautėvės tuo tarpu galėjo atsidaryti be leidimo ir be mokesnio. Jų net priaugo nuo trijų senųjų ligi penkių. Tiesa, tas dvi naujas įsteigė vargonininkas su zakristijonu, kurie įsitikino, jog vienu amatu nebegalima būti sočiam. Išliko čia net senoji arbatinė. Vertėsi savaime, kol nieks nekibo. Vargonininkas su zakristijonu pradėjo ir tikrų avelių vilnas karšti. Abi karštėvės turėjo darbo daugiau negu jų savininkai bažnyčioje.

Atrodė, kad čia gyvybės pulsas nebuvo galutinai apmiręs. Artimoji ateitis įtikino, kad tas pulsas gal net perkarštai plakė: 1916 metų pabaigos tragiški įvykiai Geistariškių kaime, kur kilo tikras maištas prieš okupantus, sukėlė net baisių represijų. Keli ūkininkai buvo su visa manta tyčiomis sudėginti, daugybės sukišti į kalėjimus, keli jaunuoliai barbariškai nukankinti ir sušaudyti. Man pačiam teko pasipainioti toj maišaty, išsėdėti tikrojo katorgoj ir gyvam ištrūkti, vos už plauko tepasikabinus.

Guvus jaunimas čia nepasiklovė vokiškais valdymo metodais, suorganizavo slapta spaustuvę, spausdino proklamacijas, platinjo jas po visą kraštą ir šaukė sukilti. Tebūnie tatai pūtimas prieš vėją, teisybė betgi reikalauja pripažinti, kad tie karštuoliai jau tada pradėjo kurti laisvąją Lietuvą savo gyvybės kaina.

ties karštuoliai jau tada pradėjo kurti laisvąją Lietuvą savo gyvybės kaina.

SŪDUVOS SOSTINEJE

Bet kuriomis sąlygomis ir bet kada patekti į Marijampolę — man buvo didelis įvykis. Ta senoji Prienų medžiotojų sodyba, patapus marijonų rezidencija XVIII a. vidury, suvaidino vieną iš svarbiausių ralių Lietuvos atgimime jau dėl to, kad čia išsiauklėjo didieji gautintojai kaip Petras Kriaučiūnas, Jasulaitis, Staniškis, Jonas Basanavičius, Vincas Kudirka, Kazys Grinius ir šimtai kitų, kurių vardai galėtų būti aukso raidėmis įrašyti čionykščiose propilėjose. Lietuvos skriaudėjų rankomis pastatyti gimnazijos rūmai Sešupės krante per pusę amžiaus tarytum atprik pačią skriaudą.

Dabar tas židinys buvo apmiręs kaip šalčio pagautas avilys. Juodosios legendų moteris, kaip per 1709-1712 metų marą, paėmė ir išblaškė jaunąją gyvybę. Baltieji gimnazijos rūmai dabar buvo apmurginti, apdraskyti, lyg išmesti į mėšlyną. Vokiškos kareivių kepuraitės šmėklėjos skersai ir iškilovė vokiškais valdymo metodais, suorganizavo slapta spaustuvę, spausdino proklamacijas, platinjo jas po visą kraštą ir šaukė sukilti. Tebūnie tatai pūtimas prieš vėją, teisybė betgi reikalauja pripažinti, kad

ties širdies sopėjimus, pavirto lyg kokios plytinės priemenė. Aukštai pakeltas siauras geležinkelis su savo smilčių vagonais taip aptersė mūsų nekaltos laimės taką, kad pačios jaunosios dienos turėjo pasikoktėti atminimais. Naujai pristatytų telefono stulpų virtinės net skaisstijį dangų užtvėrė tyrosios praeities jėskančioms akims. Atbulas praktiškumas kita puse apvertė taip pat krautuvinių iškasas. Seniau, be nedidelių išimčių, jos buvo rusiškos. Vokiečiai jas uždraudė, liepdami perdažyti vokiškai. Sumanūs pirkkliai tuo tarpu jas tik apgrėžė, sumušdami visus este-tiškos rekordus. Ta pačia kryptim čia nuėjo „skelbimų literatūra“: ji buvo gana lengvo žanro, nes daugiausia užsiiminėjo prostitutėmis, tiksliai nustatydamas visą jų darbo programą. Higijena buvo didelė vokiečių silpnybė. Net arkliai turėjo išsiimti sveikatos pasus. Čia buvo dar įsakmiai uždrausta protestuoti prieš policijos paliepinimus...

Vienas besotis pilvas pasiilko nepraradęs savo amžinų kaprizų. O vis delto ir jam čia nepasidavė senosios tradicijos. Pusiau slaptomis dirbo „Ziburio“ progimnazija ir net taisėsi viešai susitvarkyti. Kun. Uoginatas, jos globėjas, savo vietos neapleido. Dekanui Augustaičiui numirus, jis jį pavadavo. Aka-

Keturiuos paminklinės knygos

Apie Lietuvos moterį, vysk. Pr. Brazi, poetą Pr. Lemberką ir bolševikų aukas Telšiuose

Tarp šių vasarą gautų knygų kai kurias galima vadinti paminklinėmis. Esame įpratę matyti paminklus aikštėse ir kapuose — gyviems ir mirusiems. Bet nieku neblogesnis paminklas yra knyga apie tą, kurio vardą norim palikti ilgesniems laikams.

The Lithuanian Woman, išleista Lietuvos moterų klubų federacijos, radaguota Birutės Novickienės, padedant Irenai Banaitienei ir Marijai Noreikienei, iliustruota Pauliaus Jurkaus. Knyga 198 pusl., tarp kurių 72 puslapiai yra iliustracijos, gražiai išleista, gražiai iliustruota, yra paminklas Lietuvos moteriai.

Joje kalbama apie lietuvių, kokios ji atsispindi legendose, istorinėse moteryse, paskiau prieinama prie moterų organizacijų prieš pirmą pasaulinį karą, nepriklausomą Lietuvą ir pagaliau dabar Vakaruose. Šiai daliai ir skirtos visos nuotraukos. Knygoje rūpestingai išskelstas moters vaidmuo viešame, visuomeniniame, valstybiniame, kultūriname gyvenime.

Sunku pasakyti, kiek šio gražaus leidinio informacija patrauks nelietuviško skaitytojo dėmesį. Gal būtų jam įspūdingiau, jei būtų daryta pastangų surinkti žinias apie moteris, kurios dabar Vakaruose dirba universitetuose, žurnalistikoje, profesijose, moksliniuose ar produkcijos tyrinėjimuose. Tai būtų daug kalbant dabartis, daugiau gal nei laumės ir Živilės.

Gal informacija apie M. Pečkuskaitę pasiektų labiau, jei susietum ją su Foersteriu ir sakytum, kad ji perkėlė Foersterio pedagogiką į Lietuvą, jį veikalus versdama.

Lietuviui skaitytojui kai kurios smulkmenos kelia abejonių. Atrodo suromantinta informacija, kad ratelio mokykloje moteris kalbėjo vaikams „pasakojimus ir legendas apie garsią šalies praeitį, kada šalis buvo laisva ir galinga“ (30 p.). Iš tikrųjų buvo paprasčiau: mokė vaikus poterių, mokė paskaityti lietuviškai iš elementoriaus ir maldaknygės. Neatrodė tiksliai

Iš d. į k. Birutė Novickienė, knygos „The Lithuanian Woman“ redaktorė, ir jos talkininkė Irena Banaitienė 1951 metais Baltų Moterų Taryboje New Yorke. Toliau — latvė E. Druva ir estė M. Jurma. (Kliše iš knygos „The Lithuanian Woman“)

informacija apie Bitė-Petkevičaitę, kad jos „pagrindinis romanas“ buvo „Krislė“ — tai buvo tik plonutis vaizdelių rinkinys.

Leidiniui sunki buvo problema su moterų pavardžių rašymu. Pasirinkta pavardės vyriškos formos. Bet tokiu atveju Gabrielė Petkevičiūtė, Felicia Bortkevičiūtė — neaišku, ar tai tėvų ar vyrų pavardės. O kada skaitai mūsų operos solisčių sąrašą, tai sunku susiprasti su teigimu, kad būtų buvusi žinoma solistė Antanina Dambra (turima galvoje Dambrauskaitė). Gal taip ir gerai, bet priprasti prie to sunku.

Vysk. Pranas Brazys, Ateities leidinys, 88 pusl., Pauliaus Jurkaus iliustruotas, yra paminklas tik 52 metus išgyvenusiam ir 1967 mirusiam pirmam vyskupui Europos lietuvių, esančių už tėvynės ribų, reikalui.

Leidiny yra popiežiaus Pauliaus kalba, pasakyta vysk. Brazio konsekrecijos išvakarėse lietuvių delegacijai, kun. prof. Stasio Ylos įžvalgus vysk. Brazio apibūdinimas, gausios iliustracijos ir svarbiausia dalis — vysk. Brazio paskaita lietuvių religiniame kongrese Washingtone. Si paskaita nėra tik mirusiam paminklas. Ji yra direktyvos gyviesiems, čia Vakaruose gyvenantiems. Ji atsako į klausimus, aktualius ypač jaunesnei kartai: kaip suderinti meilę tautai, gyvenamam kraštui,

sią dvasią ir meilę šeimai, tėvynei, draugam ir visiem, su kuriais susitikdavo. Toliau jo poetinis palikimas — sklandaus, lakaus, lengvo eilavimo poezija.

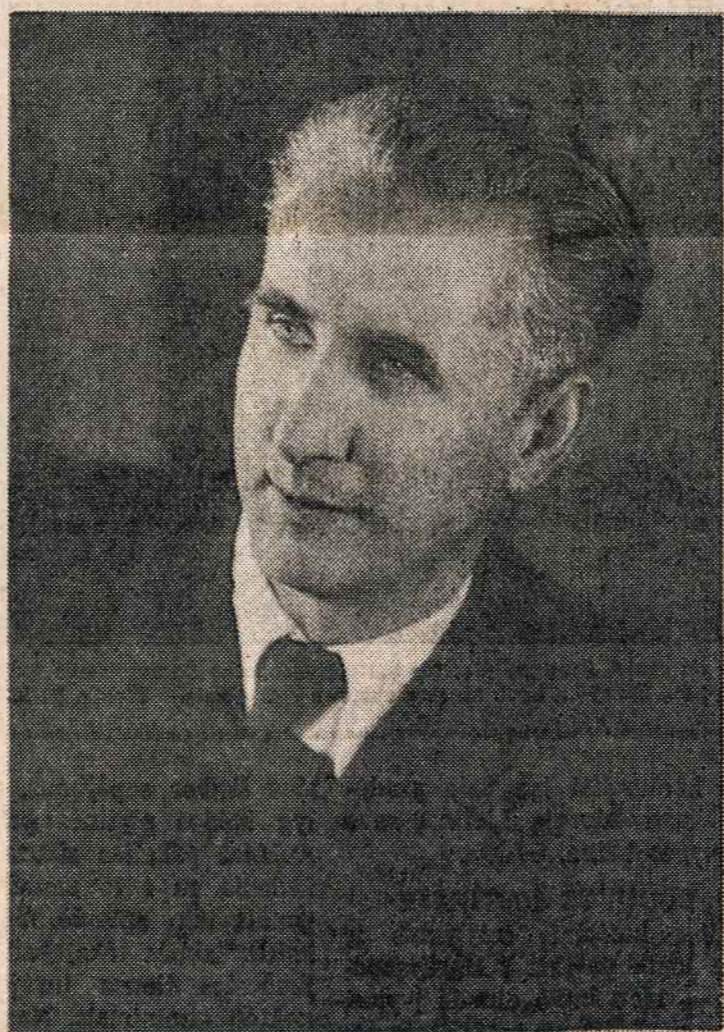
Tokio paminklo ir pats velionis buvo norėjęs — išliekamo ženklą poezijos istorijoje.

Onos Algimienės Raudonasis amaras, tikrovės romanas, išleistas Alvedo, 465 pusl., taip pat galėtų būti laikomas paminklu. Paminklu tiems 73 Telšių kaliniam, kurie 1941 su karo paskelbimu enkavedistų buvo išvesti iš kalėjimo ir Raimonių miškely nukankinti bestialiausiu būdu.

Tie kankiniai tikrai verti literatūrinio paminklo. Tačiau šis romanas nėra tinkamas jiem paminklas, nes čia per daug nenusisekusios beletristikos žymių. Gal būtų buvę geriau imtis paprasto reportažo, kronikos formos. Tada lengviau ir palaipsniui šviesa būtų galėjusi būti sutelkta į pagrindinį taikinį, į kulminacinį bolševikmečio rezultatą — kankinių likimą.

Pranas Lemberkas, Tau Sesute. Gyvenimas, kūryba, prisiminimai. Redaguotas B. Brazdžionio, B. Railos, J. Švaisto, Alės Rūtos, iliustruotas P. Jurkaus, 270 pusl.

Tai šeimos ir artimųjų gražus paminklas 1967 Kalifornijoje mirusiam poetui. Leidiny Alė Rūta, kan. M. Vaitkus, Br. Raila, Br. Brazdžionis, J. Švaistas, Edm. Arbas iškelia poeto švie-

Poetas Pranas Lemberkas

Matau

Jau aš matau kelionės galą
Erdvės ir laiko tolumė.
Prabėgę dienos blanksta, žąla
Ir gęsta žvaigždžių kritime.

Matau, jaučiu, kaip vysta žiedas,
Pražydes ilgesio tvanė,
Ir jau girdžiu sirenas giedant
Plačiam audry okeane.

Matau, kaip skęsta baltas laivas,
Kaip gulbės klykia apie jį,
Matau ir skęstantį keleivį
Baisiam verpetų sūkury...

Jau aš matau kelionės galą
Ir mano ilgesio dienų...
Tenai, kur sniego drobės bala —
Kur kryžiai — kryžkelės — einu...

Pranas Lemberkas

VYSKUPŲ SINODAS JAU ČIA PAT

(Darbininko paskutinio numerio — spalio 7 d. — vedamajame pasidalinta mintimis apie beartėjantį vyskupų sinodą Romoje. Ką tik iš Romos gautame straipsnyje tos mintys dar papildomos. Tad ir jas spausdiname pačioje sinodo išvakarėse. — Red.)

Vyskupų Sinodui š.m. spalio 11 susirenkant į popiežiaus sukvietimą nepaprastą sesiją, jo išvakarėse iškilo viešumoje polemika — svarstymai apie popiežiaus primatą ir vyskupų kolegialiskumo principą, iškelto II Vatikano Susirinkimo. Tai nėra vien teoretinis klausimas. Jis liečia Bažnyčios valdymo esmę. Į polemiką įsijungė ir kai kurie Italijos vyskupai (Torino kardinolas Pellegrino ir Ravenos arkivysk. Baldassari), iki tol ištikimi popiežiaus linijai. Jie buvo paveikti Belgijos kardinolo Suenens drąsių pasiūlymų pertvarkyti Bažnyčios valdžią, įjungiant į ją ir vyskopus.

Jau žinoma, kad dar prieš sinodą pirmą kartą posėdžiaus teologų Komisija, kuri pirmoje Vyskupų Sinodo sesijoje (1967. X) buvo popiežiumi pasiūlyta ir Pauliaus VI 1969 m. balandžio mėn. sudaryta.

Klausimas — ką svarstys toji teologų Komisija? Kadangi Komisijos nariai apie savo darbą ir sprendimus turi laikyti paslaptį, tai vargu ar viešoji opinija bus apie tai painforamuota. Tačiau, kadangi ši Komisija susirenka kaip tik Vyskupų Sinodo sesijos išvakarėse, tai spėjama, kad teologinės problemos, kurios bus svarstomos teologų posėdyje, tampa riasi su Vyskupų Sinodo pagrindinėmis temomis: popiežiaus autoritetas ir primatas, vyskupų kolegialiskumas ir santykiai tarp popiežiaus ir vyskupų Konferencijų.

Teologų Komisijoje dalyvauja 18 kraštų teologai (viso jų yra 30). Kai kurie jų yra plačiai žinomi, kaip dominikonas Congar, jėzuitas Lubac — prancūzai, šveicaras Von Baltasar ir vokiečiai jėzuitas Rahner. Congar ir Lubac jau anksčiau kritikavo per lėtą Romos Kurijos reformą. Juodu pasisakė ir už „teologinių tyrinėjimų laisvę“, išskelė trūkumą teologijoje naujų krypčių pripažinimo. Rahner šių metų birželio mėn. savo studijoje, pasirodžiusioje vokiečių katalikų laikraštyje „Publik“, įsijungė į kard. Suenens sukeltą polemiką apie Bažnyčios valdžios keitimą ir savais argumentais palaikė Belgijos kardinolo tezę.

Būtų klaida manyti ir tikėtis, kad šis pirmasis teologų Komisijos posėdis padarys kokių nors esminių sprendimų, kuriais nustebintų pasaulį. Išskyrus aukščiausių paminėtų ir kai kuriuos mažesnio garso teologus — naujovinius, dauguma jų priklauso tradicinei mokyklai, pagal kurią, nepaneigiant doktrinos srityje atsinajinimo reikalo, vis tik reikalin-

ga išlaikyti tradicijos vertybes ir turinį. Patsai Komisijos uždavinys yra kaip tik garantuoti, kad būtų išlaikytas tęstinumas tarp „senos“ ir „naujos“ visose srityse, kur tik pasireiškia naujų tendencijų ir formulavimų įvairybė. Štai kaip patsai Rahner bandė apibūdinti teologų Komisijos uždavinius:

„Tikėjimo Dalykų Kongregacijos ir jos teologų Komisijos uždavinys greičiausiai bus tik garantuoti ir išlaikyti seną ir visuomet galiojančią tikėjimo išraišką, bet ne skatinti ir plėtoti tikėjimo ir teologijos naujų išraiškų. Tikrumoje jau nėra vienalytės teologijos. Išlaikyti gyvą ir gavinančią tikėjimo tradicinę išraišką, sąryšyje su atvira mūsų laikų nauja dvasia ir dinamizmu, gali būti kaip tik teigiamas Komisijos uždavinys“.

Taigi žiūrėsime, ką tie teologai nutars. O tuo tarpu jau žinoma, kad „prieštaraujantieji“ kunigai, sąryšyje su Vyskupų Sinodu, pradės savo suvažiavimą Romoje spalio 10. Šią datą nustatė Eruropos kunigų (A.E.P.) suvažiavimas, įvykęs rugsėjo 25 Belgijoje, kur buvo sudaryta AEP taryba. Pati AEP buvo įsteigta š.m. birželio mėn. į Chur (Šveicarijoje) suvažiavusių „prieštaraujantį“ kunigų, kurie būtinai norėjo dalyvauti ir diskutuoti su ten susirinkusiais Europos vyskupais. Romoje „prieštaraujantį“ kunigai posėdžiaus spalio 10-15 dienomis vieno Romos teatro salėje. Spėjama, kad jų posėdžiai nebus atviri, kaip buvo Chur, bet uždari.

Kunigai, priklausą AEP, yra iš įvairių Europos kraštų: Vokietijos, Ispanijos, Prancūzijos, Olandijos, Belgijos, Italijos. Bet suvažiavime dalyvaus ir kitų kraštų prie AEP nepriklausą kunigai: iš Austrijos, Argentinos, Ispanijos (baskai). Pramatyti ir laukiami atstovai ir iš Amerikos.

Atrodo, kad Romoje „prieštaraujantį“ kunigai bus atsargesni, negu buvo Chur. Todėl ir savo posėdžius nutarė daryti ne viešus, kad nesudarytų prieš Vatikaną provokacijos ir iššūkio išpūdyti. Be to, Chur vyskupai buvo susirinkę tik į neformalų Europos suvažiavimą. Romoje gi vyksta oficialus popiežiaus suauktas Vyskupų Sinodas. Matyt ši aplinkybė paveikė AEP organizatoriaus daugiau laikytis protingumo. Tačiau nėra negalima dalyky, kad jie, be savo uždaru posėdžių, nesuruos Romos gatvės ir viešų demonstracijų, esenų su plakatais ir šūkiomis.

J. Vaišnora, MIC

Knyga — geriausias draugas

Jonas Aistis, Elegijos — 2.50 dol., Penktoji Pradalė — Literatūros Metraštis 1968 — 3.50 dol., Sekspyro Sontai. Vertė Alfonsas Tyruolis — 4 dol., Sventadienio Žodis, Kunigas Ant. Valiuška — 3 dol., A. Skėma, Raštai I t. — 6 dol. V. Kavolio Lietuviškasis Liberalizmas — 3 dol., Liūnės Sutomos Bevardė Salis — 3 dol., A. Landsbergio Penki Stulpai — 2 dol., J. Meko Gėlių Kalbėjimas — 1 dol., J. Meko Pavieniai Žodžiai — 4 dol., K. Almeno Gyvenimas tai kekę vyšnių — 5 dol., V. Kavolio Nužemintųjų Generacija — 2 dol.

Lithuania 700 Years, parašė A. Budreckis, J. Jakštas, J. Puzinas, S. Lozoraitis, redagavo A. Gerutis. Knyga parašyta anglų kalboje, didelio formato, kietais viršeliais, 474 psl. kaina 12 dol. Liepsnos ir apmaudo ašočiai, premijuotas J. Gliaudos romanas, kaina 4 dol. Kelias į Lietuvos nepriklausomybės atstatymą, J. Puzinas, išleido Karys, kaina 2.50 dol.

Vergijos kryžkeliuose, S. Rūkiene, kaina 5 doleriai, Lietuvių literatūra svetur, redagavo K. Bradūnas, kietais viršeliais 10 dol., Ant. Vilnelės tilto, P. Jurkus, kaina 2.50 dol. Peilio ašmenimis, J. Jankus, premijuota, kaina 3 dol. Dangus debesyse, J. Švaistas, premijuota, kaina 2.50 dol.

Gatvės berniuko nuotykių, R. Spalio apysaka jaunimui ir senimui. 2-oji Alg. Trinkūno iliustruota laida. 528 psl. minkštai viršeliais 4 dol., kietais — 5 dol. Labai graži dovana ypač jaunimui. Išleido dr. Vydūno fondas Chicagoj.

R. Spalio anksčiau išleista Alma Mater, kurios kaina kietais viršeliais 5 dol. Taip pat Užsienio Lietuvių Spaudos Metraštis — kaina 2 dol. Lietuvos Geografijos Vadovėlis, Z. Aškolio, kaina 1.50 dol.

„Tautos kelio“ — dail. Jurgio Juodžio tapybos kūrinių albumas. 50 spalvingų paveikslų iškelia Lietuvos valstybės tęstinumą nuo vainikuoto karaliaus Mindaugo laikų. Kaina 7 dol.

Introduction to Modern Lithuanian. Puikus lietuvių kalbos vadovas su 40 pamokų gramatikos priedu, skaitymais ir žodynėliais. Tekstas ir paaiškinimai anglų kalba. Nemo-kantiem ar nedaug mokantiem lietuviškai — puiki galimybė išmokyti. Parengė L. Dambriūnas, A. Klimas ir W.R. Schmalstieg. Išleido lietuvių pranciškonai Brooklyne. 479 psl., kietais viršeliais. Kaina 7 dol.

Labai naudingas priedas pradedantiems mokytis lietuvių kalbą: Lithuanian Reader for Self-Instruction. Parengė W. R. Schmalstieg ir A. Klimas. Kaina 1 dol.

„Atsiminimai iš Balfo veiklos“. Prel. dr. J.B. Končiaus veikalas apima Balfo įsikūrimo istoriją, lietuvių gyvenimą tremtyje, naujakurių būklę Amerikoje. 144 iliustracijos. Tinkama ir naujakuriam pasiskaityti ir kvietėjam padovanoti. Kaina 3 dol. Kietais viršeliais 4 dol.

„Vytautas the Great“. Prel. dr. J. B. Končiaus istorinis veikalas apie didįjį Lietuvos kunigaikštį anglų kalba. Graži dovana angliškai kalbantiems. Kaina 2 dol. Kietais virš. 3 dol.

„Awakening Lithuania“. Profesorius J. Stukas anglų kalba aprašo lietuvių tautinį atgimimą. Kaina 3 dol. Kietais viršeliais 4 dol.

Dainų Sūkuryje, populiarios bei šokių dainos, 1 dol.

Su Daina, dainorėlis. 392 populiarios lietuviškos dainos, 2 dol.

Šios bei kitos knygos ir plėkštelės gaunamos Darbininkas, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. 11221.

VAIŽGANTAS VILNIAUS SPAUDOJE

(atkelta iš 2 psl.)

Tiesa, pavyzdžiui, įsidėjo porą Tumo rašytų straipsnių (galima spėti, kad iš maždaug 1921-23 metų), kuriuose Tumas plakė Kauno inteligentiją už suburuzazėjimą, ypač už perdėtą lėbavimą ir gėrimą pokylyuose. Intencija tuos straipsnius dabar pakartojant, žinoma, buvo Vaižganto žodžiais parodyti nepriklausomybės laikų inteligentiją kompromituojančią šviesoj. Bet šių laikų skaitytojui gana daug žino ir apie dabartinės diduomenės lėbavimus bei girtavimus, ir jie nesunkiai Tumo žodžius gali pritaikyti ir dabartiniam laikam. O šalia to, dažnam turi neišvengiamai kilti ir kitas su tuo susijęs klausimas: kodėl dabar iš komunistų partijos „dvasininkų“ tarpo neatsiranda nė vieno tokio, kuris, kaip Tumas, taip drąsiai išrėžtų tiesą į akis dabartinei diduomenei? Ir dar klausimas: kas atsitiktų tokiam drąsuoliui, jeigu atsirastų ir prabiltų?

Panašių minčių apie anais ne taip jau labai senais laikais buvusias nuomonių reiškimo sąlygas gali dabartiniam skaitytojui kilti ir skaitant tame pačiame L. ir M. numeryje pirmą kartą viešai skelbiamą J. Lin-

dei-Dobilui, irgi kunigui ir rašytojui.

Visiems apie Vaižgantą rašiusiems būdinga, kad kalbėdami apie kunigą, neva buržuazinės santvarkos gynėją ir tikrai fanatiką tautininką, vistiek visi kalbėjo apie jį kaip apie kilnaus žmogaus idealą. Prieš kelėtą, ypač prieš keliolika metų Lietuvos buvo neišvaizduojama galimybė viešai šitaip kalbėti apie Vaižgantą arba Mairomą ir daugybę kitų įžymių lietuvių, nekliojusių ar bent kišenę nesinešiojusių „raudonos vėliavos“.

Tik vienas J. Bulota (humoristas?) Komjaunimo Tiesoj kiek kitokią stygą tempė ir beveik pertempė. Jis pasišovė parinkti ištraukų iš Tumo knygelės apie Ameriką, išleistos prieš I Pasaulinį karą („Ten gera, kur mūsų nėra“). Mėgina įtikinti, kad ir dabar Amerika tokia pati baisi, kaip Tumas aprašė. Žinoma, 60 metų amžiaus išpūdziais išaiškinti, kaip yra iševiam Amerikoje dabar, — didžiai nedėkingas eksperimentas.

Be to, Amerikos peikėjų amatas Lietuvoj iš viso nedėkingas: jeigu jie ir šventą teisybę sąlygas gali dabartiniam skaitytojui kilti ir skaitant tame pačiame L. ir M. numeryje pirmą kartą viešai skelbiamą J. Lin-

Philadelphia Grandinėlės koncertą reklamuoja televizijoje

Kaip jau teko girdėti, spalio 18 Philadelphia Grandinėlės iš Clevelando atvyksta lietuvių tautinių šokių grupė "Grandinėlės", kurią sudaro 50 šokėjų.

Vadovo **Liudo Sagio** paruošta Grandinėlė pasireiškia gražiai atlikdama šokius. Grupės drabužiai stilizuoti, charakteringai parinkti kiekvienam šokiui. Patys šokėjai — jauni.

Philadelphijos LB apylinkės valdyba, jausdama reikalo reikštis ir amerikiečių visuomenėje, ši koncertą plačiai reklamuoja per vietos miesto spaudą, radiją ir televiziją. Tuo reikalu rūpinasi specialiai sudarytas komitetas.

Šis koncertas bus reklamuojamas per 13 radijo stočių trumpo skelbimo formoje.

Televizijoje dešimtam kanale, WCAU, reklama prasidėjo rugsėjo 26 ir tęsis iki pat koncerto. Kiekvieną dieną net 15 kartų primena koncertą. Skelbimas tęsiasi 20 sekundžių.

Trečias ir šeštas kanalai, — KYW ir WFIL — pradėjo reklamą nuo spalio 1. Skelbimas užtrunka 30 sekundžių. Per dieną koncertas bus primenamamas 25 kartus.

Reklama spaudoje

Philadelphijos didieji dienraščiai — The Sunday Bulletin ir The Philad. Inquirer sekmdienį skelbė Grandinėlės koncertą pramogų puslapiuose. Prie jų dar reikia pridėti Philadelphia Daily News. Jie visi pažadėjo savo skaitytojus informuoti apie Grandinėlės koncertą.

Koncertas dar bus reklamuojamas per dvi lenkų radijo programas ir per vieną žydų radijo valandėlę.

Plakatai mieste išskabinti universitetuose, bibliotekose, krautuvų vitrinose ir net ant stulpų.

Tai aiškiai rodo, kad įdėta daug darbo, reklamuojant "Grandinėlę". Jau plaukia biilietu užsakymai. Bilietų užsako iš New Yorko ir net iš Baltimorės, kur toji Grandinėlė jau gastroliavo.

Bilietus prašom užsakyti iš anksto. Bilietai numeruoti. Geresnės vietos bus greitai parduodamos. Prie įėjimo bilietų nebus galima gauti.

Bilietų galima užsakyti pas kiekvieną valdybos ar komiteto narį skambinant telefonu Philadelphijoje (215) GL 7-22-93, o New Jersey — (609) 858-4315.

Paštu reikia užsakyti šiuo adresu: Lithuanian American

Community, P. O. Box 11008, Philadelphia, Pa. Rašant prašom įdėti čekį ir su pašto ženkliu adresuotą voką, kam bilietus pasiūsti.

Bilietai parduodami taip pat Gimbels ir Wanamakers krautuvėse, Philadelphijos teatro agentūroje — 1413 Locust St., Phila.

Vakaro programa prasidės punktualiai. Pavėlavę bus įleidžiami tik per pertrauką.

Iki pasimatymo Grandinėlės koncerte spalio 18, šeštadienį, 8 val. vak., Philadelphijoje, Town Hall, Broad ir Race gatvių sankryžoje, skersai gatvės nuo Lietuvos Banko.

Gabrielius Mironas

LOS ANGELES, CALIF.

Šv. Kazimiero parapijos mokykla, vedama seselių kazimieriečių, rugsėjo 4 pradėjo mokslo metus su 301 mokiniu. Mokykloje šiemet dirba keturios seselės ir 4 pasauliečiai mokytojai. Pamokų metu kasdien lietuvių kalbą dėsto Ona Razutienė. Tikyba dėsto kun. dr. A. Olšauskas, chorui talkina komp. B. Budriūnas. Fizinį auklėjimą dėsto p. Costabile, mokyklai vadovauja sėsuos Johanna Marie.

Kalifornijos lietuvių radijo parengimas-balius įvyks spalio 25, šeštadienį 6:30 val. vak. Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos salėje. Vakaras-balius bus su menine dalimi, vaišėmis ir šokiais. Dainuos solistai Birutė ir Rimtautas Dapšiai, jiems akomponuos Raimonda Apeikytė. Šokiam groš geras orkestras. Kalifornijos Lietuvių kultūrinė radijo programa girdima kiekvieną sekmadienį nuo 5 iki 5:30 val. popiet per KT YM radijo stotį AM 1460 bangom.

Metinis šv. Kazimiero parapijos bazaras įvyks spalio 19.

Kun. Romas Kasponis, šv. Kazimiero parapijos vikaras, Ignui Medziukui atsisakius iš šv. Kazimiero šeštadienės mokyklos vedėjo pareigų, mokyklos vadovybės buvo pakviestas 1969-70 mokslo metais būti šios mokyklos vedėju. Pasitraukęs I. Medziukas šiai mokyklai sėkmingai vadovavo 11 metų. Šiuo metu jis yra ir L.B. vakarų apygardos pirmininkas.

Šv. Kazimiero šeštadienės mokykla naujus mokslo metus pradėjo rugsėjo 13 su 105 mokiniais. Tai rekordinis mokinių skaičius Los Angeles šeštadieninė mokykloje. Veikia aštuoni skyriai. Mokykla pilnai naudojasi reguliarios šv. Kazimiero mokyklos patalpomis.

Inž. Vytautas Čekanauskas išrinktas šv. Kazimiero šeštadienės mokyklos tėvų komiteto pirmininku. Praėjusiais metais šias pareigas sėkmingai ėjo inž. J. Jodelė. Tėvų susidomėjimas lietuviška mokykla nemažėja. Yra tėvų, kurie savo vaikus į šeštadienę mokyklą veža 60 mylių kiekvieną šeštadienį.

Inž. Tadas Mickus, kelis metus praleidęs Europoje, kur buvo išsiųstas savo bendrovės, su šeima vėl grįžo į Los Angeles ir įsikūrė Canoga Park, Calif.

Rengiamas Balfio naudai inžinierių balius. "Malonumas—Jums, pelnas — Lietuvių Fondui". Taip išsireiškė L.B. tarybos narys, Lietuvių Fondo vartaus pirmininkas poetas Bernardas Brazdžionis ALIAS Los Angeles skyriaus grandioziniam baliuje Biltmore viešbutyje. Šį kartą Los Angeles inžinieriai — architektai sako: "Malonumas Tau, mielas lietuvi, o pelnas Balfui, kuris rūpinasi padėti į vargą pakliuvusiam tautiečiui." Šiam idealiam tikslui rengiamas iškilmingas balius Ambassador viešbutyje (3400 Wilshire Blvd. Los Angeles) gražioje Embassy salėje.

ASS Rinkimų Komisija

(nukelta į 6 psl.)

Clevelando Grandinėlės mergaitės šoka. Grandinėlė Philadelphijoje gastroliuoja spalio 18 d.

MOKSLO IR KŪRYBOS SIMPOZIUMAS

Organizaciniai darbai spartėja
Nedaug laiko beliko iki Padėkos dienos savaitgalio, kurio metu Chicagoje įvyks lietuvių mokslininkų suvažiavimas — mokslo ir kūrybos simpoziumas. Apie atliktus darbus pasinformuoti ir aptarti dar likusiems inž. Br. Nainio bute susirinko techninė organizacinė komisija, kartu pasikviesdama ir spaudos atstovus.

Programa jau sudaryta
Pirmasis posėdyje pranešimą padarė tos komisijos pirmininkas inž. Br. Nainys. Jis spaudos bendradarbius plačiai supažindino su programa ir jos ruošimo eiga. Pasirodo, kad šis nelengvas darbas yra užtrukęs daugiau negu metus, o pati suvažiavimo mintis buvo pradėta diskutuoti net prieš dvejus metus.

Pirmieji pasitarimai buvo sušaukti inž. Br. Nainio ir prof. dr. V. Vardžio iniciatyva. Vėliau iniciatorių grupėn įsijungė prof. dr. A. Avižienis ir dr. A. Klorė, o prof. Vardžiui pakeitęs universitetą, visi programos darbai atiteko pastariesiems. Jau pačioje pradžioje buvo sutartas darbų pasidalinimas. Mokslininkams teko programos reikalai, o JAV LB centro valdybai — techniškai organizaciniai darbai ir finansinė atsakomybė.

Kiekvienai grupei dirbant savo srityje, organizavimas vyko sklandžiai. Avižienis ir Klorė programai ruošti pasikvietė net 25 asmenų patariamąją komisiją, kurią sudarė įvairiose universitetuose ir įvairiose

mokslo šakose dirbą mokslininkai, atstovaujį įvairiom skirtingom pasaulėžiūrom. Pažymėtina, kad ši komisija dirbo skirtingai nuo įprastinės tvarkos, nes neturėjo nė vieno posėdžio ir pirmą kartą susitiks tik pačiame suvažiavime Chicagoje. Visas darbas buvo atliekamas telefonais.

Šiuo metu sudaryta pati programa, jos atlikimo kalendorius, yra pakviesti ir sutikę mokslininkų posėdžių bei forumų moderatoriai — vadovai ir paskaitininkai. Suvažiavimas įvyks lapkričio 26-30 Jaunimo Centre ir Midway House motelyje, prie Midway aerodromo. Suvažiavimo programą sudarys 9 moksliniai posėdžiai, 4 forumai ir 2 paskaitos. Taip pat vienas neformalus pobūvis ir balius. Kartu vyks ir Studentų Sąjungos suvažiavimas, kurio dalyviai naudosis ta pačia programa ir atskirai turės tik pramoginius parengimus.

Pranešėjas prašė spaudos atstovus kvieisti visuomenę šiame pirmame šios rūšies simpoziume gausiai lankyti ir susipažinti su mūsų mokslininkais ir profesionalais bei jų darbais.

Kiti darbai

Vacys Kleiza informavo apie patalpas. Jos yra užsakytos jau daug anksčiau. Belieka surinkti mikrofonus, prožektorius, ekranus, garsinį filmų prožektorius, padaryti užrašus ir atlikti kitus smulkius darbus.

Dalia Tallat-Kelpšaitė pranešė apie registracijos sunkumus dėl stokos kviečiamų asmenų

adresų ir apie kitas kliūtis. Tolimesnį registracijos darbą tvarkys inž. J. Grabauskas. Dėl stokos informacijų ir adresų į suvažiavimą ne visus dalyvius bus galima pakviesti asmeniškai. Kiti bus kviečiami bendrai kvietimais spaudoje ir kitokiais būdais.

Inž. V. Kamantui tiekiant medžiagą, patį informavimo darbą tvarkys žurnalistas J. Janušaitis, o jam talkins Kviklys, Daunys, Šlajus, Druga, Brazdūnas, Būtėnas, Valiukėnas, Daukus, Petrutis, Barzdukas ir dar keli kiti.

Studentų Sąjungos pirm. A. Augaitis pranešė apie sąjungos suvažiavimo organizacinę eigą. Lėšų telkimu rūpinasi dr. Rimgus, kuris šiuo metu atostogauja Japonijoje. Suvažiavimo sąmata sieks 5000 dol. Pinigus turi parūpinti simpoziumo organizatorė JAV LB centro valdyba, kurios žinioje ir veikia jos sudarytas organizacinis komitetas.

Pramogos

Artimesniam susipažinimui ir pabendravinimui suvažiavimo programos rėmuose yra numatyta ir pramoginė dalis. Trečiadienio, lapkričio 26, vakarą bus susipažinimo vakaras, penktadienį neformalus pobūvis, o šeštadienio vakarą Sharkos restorane bus baliukas. Jo suruošimu rūpinasi P. Zumbakis. Be to, pramogų numato turėti dar ir studentai ir žada mokslininkus pakviesti pas save. Organizatoriai tikisi, kad į pramoginius parengimus atsilankys ir gausi Chicagos visuomenė.

Ar bus palikimas?

Programon pažvelgus ir stebint organizacinę eigą, atrodo, kad šis pirmasis išsivijioje mokslo ir kūrybos simpoziumas bus aukšto akademinio lygio ir gerai organizuotas. Belieka linkėti tik gerų rezultatų. Sunku tuos rezultatus iš anksto numatyti, sunku ir ko nors reikalauti. Tuos reikalus spręstis mokslininkai suvažiavimo diskusijose ir patys pasidarys išvadas. Bet tebūna leista ir šio rašinio autoriui įterpti savo dvylekį ir šio to palinkėti.

Vienas iš suvažiavimo tikslų kalba apie Pasaulio Lietuvių Mokslo Draugijos idėją. Linkėčiau iš visos širdies, kad ši mintis taptų realybe. Tokios draugijos seniai mum reikia. Ji turėtų suburti visus laisvame pasaulyje pasklidusius mokslininkus Lietuvių Bendruomenės apimtyje. O tos draugijos veikla būtų tikrai vertingas įnašas ir į lietuvių išsiviją ir į pačią pavergtą tautą. Jeigu būtų ši d-

IŠ VISUR

— Vyskupų sinode, spalio 11 prasidedančiame Romoje, Lietuvai atstovauja Kauno ir Vilniaus vyskupijų apaštališkasis administratorius vysk. Juozas Matulaitis-Labukas. Latvijai atstovauja Rygos bei Liepojos vyskupijų apaštališkasis administratorius vysk. Julijonas Vaivods.

— Dr. J. K. Valiūnas, Vliko pirmininkas, spalio 5 išskrido į Europą. Lietuvos laisvinimo ir lietuviškos informacijos reikalais ilgiau sustos Ispanijoje. Taip pat lankysis Prancūzijoje, Vokietijoje ir kitur. Kelionėje išbus apie tris savaites.

— A. a. Aleksandro Stulginskio pagerbimą jo mirties proga ruošia Toronto lietuviai spalio 12 Prisikėlimo parapijos salėje.

— Solistės Zuzanos Valatkaitės dainų koncertas ruošiamas Buenos Aires, spalio 20.

— Dr. K. Pemkus, Dwight, Ill., plačiai susipažinęs su Gajos korporacijos istorija, spalio 12 Gajos korporacijos 40 metų minėjime tėvų marijonų salėje supažindins korporantus su Gajos praeitimi.

— Manchesterio lietuvių socialinis klubas rugsėjo 27 paminėjo savo 20 metų veiklos sukaktį. Buvo suruoštos gražios iškilmės, į kurias atsilankė ir Lietuvos atstovas Londone V. Balickas.

— Hamburgo L.B. apylinkės pirmininko J. Valaičio rūpesčiu pradėjo veikti dvi lituanistinės mokyklos — viena Hamburge, kita Altonoje.

— Inž. J. K. Valiūnas, Vokietijos L. B. valdybos pirmininkas, rugsėjo 7 Wiesbaden Vokietijos šaudymo pirmenybėse didelio kalibro pistoletų varžybose senjorų klasėje laimėjo pirmą vietą ir tapo Vokietijos meistru. Iš gautų 600 taškų surinko 572. J. K. Valiūnas yra keletą metų buvęs Badeno krašto šaudymo meistru, įvairių vokiečių šaulių klubų šaulių karalium, o 1963 buvo laimėjęs 2-ą vietą Vokietijos taiklaus šaudymo pirmenybių komandinėse varžybose.

— Vasario 16 gimnazijoje nauji mokslo metai pradėti rugsėjo 9. Mokslas pradėtas pamaldomis. Katalikam jas atliko kun. J. Dėdinas kaimo bažnytelėje, o evangelikam — mokykl. Fr. Skėrys gimnazijoje. Po pamaldų mokiniai su mokytojų susirinko į pilies salę. Vitorane pasveikino gimnazijos direktorius V. Natkevičius. Į gimnaziją atvyko du berniukai iš JAV: Vytautas Jurgaitis mokyšis VII, o Mindaugas Bielskus — VI klasėje.

— Vliko seimas New Yorke šiais metais įvyks gruodžio 6-7.

— Lietuvių Profesorių Draugija Amerikoje šaukia savo narių visuotinį suvažiavimą lapkričio 30, Chicagoje. Bus paminėtas L.P.D.A. dvidešimtmetis, aptarta praėties ir ateities veikla, išrinkti centriniai organai. LPDA v-ba prašo visus gerb. Kolegas atsiliepti, pranešti, ar malonėsite atvykti ir dalyvauti. Atsiuntusiem savo dabartinius adresus bus suteiktos suvažiavimo darbotvarkė ir apyskaita. Mirus v-bos išdindinkui (a. a. dipl. inž. Kazys Paukštys) ir sekretoriui (a. a. kompozitorius Juozas Bertulis) — laiškus su priedais malonėkite kreipti adresu: St. Dirmantas, 6616 So. Washtenaw, Chicago, Illinois 60629.

ja įsteigta, tai būtų didelis Bendruomenės atliktas darbas. Tai būtų vertingas pirmojo mokslo ir kūrybos simpoziumo palikimas.

Kazys Barzdukas

Ateitininkų sendraugių dėmesiai

Remdamiesi ASS įstatų 31- mu paragrafu, pakartotinai skelbiame Ateitininkų Sendraugių Sąjungos centro valdybos kontrolės komisijos rinkimus. Rinkimam praveisti yra sudaryta komisija, kurion įeina Antanas Tumosa (pirm.), Antanas Balčytis ir Juozas Paskus. Komisija skelbia savo atsisaukimą apie rinkimų procedūrą.

Sąjungos narius ir skyrius raginame šiam reikalui skirti ypatingai daug dėmesio ir be jokių dėslių vykdyti visą rinkimų eigą.

ASS Centro Valdyba

ATEITININKŲ SENDRAUGIŲ SAJUNGOS CENTRO V-BOS IR KONTROLĖS KOMISIJOS RINKIMAI

1. ASS centro valdyba, remdamasi įstatų 31 ir 37 str., pakartotinai skelbia Ateitininkų Sendraugių Sąjungos centro v-bos ir kontrolės komisijos rinkimus. Rinkimam praveisti ASS centro valdyba sudarė rinkimų komisiją Chicagoje. Jos adresas: A. Balčytis, 6819 S. Washtenaw Av., Chicago, Illinois 60629.

2. Pagal ASS centro valdybai ir kontrolės komisijai rinkti nuostatų pirmąjį paragrafą, balsuoti turi teisę visi pilnateisiai ASS nariai, pristatyti ASS centro valdybai ne vėliau kaip š. m. spalio 15.

3. Kandidatus gali siūlyti ne mažiau kaip 10 ASS narių. Į centro valdybą ir kontrolės komisiją siūloma atskirais sąrašais: ne mažiau kaip 6 kandidatai į centro v-bą ir 4 į kontrolės komisiją. Vienu sąrašu siūlomi visi centro valdybos arba kontrolės komisijos kandidatai turi būti pilnateisiai nariai iš vienos vietovės.

4. Kandidatų siūlymai turi pasiekti rinkimų komisiją iki š. m. spalio 24. Kandidatų siūlytojai turi nurodyti ir pridėti šias žinias:

a) kandidato vardą, pavardę ir adresą; b) nuo kada siūlomas kandidatas yra ASS narys; c) į kurį centro organą yra siūlomas; d) siūlomo kandidato raštišką sutikimą būti kandidatu; e) siūlytojų vardus, pavardes ir adresus.

5. Balsavimo data ir taisyklės bus nurodyti balsuotojams siunčiant kandidatų sąrašus ir balsavimo vokus.

6. Rinkimų komisija prašo visus ateitininkus sendraugius rinkimais susidomėti, siūlyti kandidatus ir balsuoti.

ASS Rinkimų Komisija

Mokslo ir kultūros pasitarime Dainavoje iš k. į d. Br. Nainys — JAV LB c.v. pirm., prof. dr. V. Vardys, dr. J. Girnius, prof. dr. A. Musteikis, dr. A. Damušis, PLB pirm. S. Barzdukas ir prof. dr. A. Klimas.

L.V.S. Ramovės N.Y. skyrius rugsėjo 28 surengė išvyką į J. ir I. Tamų namus, Peekskill, N.Y. Kartu buvo paminėta ir tautos šventė. Kalbėjo savanoris kūrėjas maj. L. Virbickas ir čekigietis kpt. Česna. Po paskaitų buvo vaisės. Dalyvavo ramovėnai, birutietės ir svečiai. Nuotr. L. Tamošaitis

Europos lietuvius aplankius

Šis informacinis pranešimas iš šių metų vasaros kelionės Europos lietuvius tarpe paruoštas asmeninai bei įstaigom, kuriuos domina lietuvių gyvenimas laisvajame pasaulyje. Su atskiru priedu siunčiamas ir pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybai, kurios pirmininko prašyti, stengėms sumegzti ryšius ir surinkti veiklos, nuotaikų ir pageidavimų medžiagą.

Kelionė tęsiasi nuo liepos 23 iki rugpjūčio 27. Atlikta asmeninėmis lėšomis. Bendrieji įspūdžiai dalimis spausdinti Draugų dienraštyje nuo rugpjūčio 7, o žodžiu pateikti PLB valdybos ruošime pasitarime rugsėjo 13-14 Tabor Farmoje. Virš 15 žmonių iš keturių kraštų įkalbėjo savo mintis magnetofoninėse juostose, kuri tęsiasi virš dviejų valandų. Jos pirmąjį nuorašą siunčiamas PLB valdybai.

Los Angeles, Calif.

(atkelta iš 5 psl.)

Je, lapkričio 8, šeštadienį, 7:30 val. vak. Kalifornijos lietuviai turės progos susitikti ir iškilmingai praleisti vakarą prie puikios vakarienos, žvavinčios muzikos, programos ir gražaus pasilinksminimo puikiame viešbutyje. Pereitų metų balius Lietuvių Fondui paremti Biltmore viešbutyje praėjo su dideliu pasisekimu ir buvo gerai visuomenės įvertintas. Lietuviškoji visuomenė nuosirdžiai kviečiama savo dalyvavimu paremti šį kilnų tikslą. Baliai organizuoti sudarytas komitetas: pirmininkė — inž. Žibutė Brinkienė, 2586 Aberdeen Ave., L. A., telef. 665-4564 ir nariai inž. Aleksas Kulnys, inž. Julius Raulinaitis ir arch. Edm. Arbas. Pas juos arba pas ALIAS skyriaus valdybos narius prašoma kreiptis rezervacijų ir bilietų reikatu.

Los Angeles liet. inžinierių ir architektų organizacijos naujoji valdyba 1969-70 metų kadencijai jau sudaryta: pirmininkas inž. Vytautas Vidugiris (27923 San Nicolas Av., Verdes, Calif. 90274), telef. 377-3192, vicepirmininkas kultūros reikalams — inž. Vytautas Tamošaitis, vicepirmininkas technikiniam reikalams — inž. Romas Bureika, sekretorius — inž. Jonas Motiejūnas ir narys išdo reikalams — inž. M. Sodeika. Į revizijos komisiją išrinkti: pirmininku — inž. Aleksas Kulnys ir nariai — inž. Julius Raulinaitis, inž. Povilas Butkys.

Naujoji valdyba sudarys metinės veiklos planą. Bus atkreiptas dėmesys į naujų inžinierių, architektų inkorporavimą į organizaciją. Vien tik Los Angeles mieste priskaitoma apie 150 kolegijas baigusiu inžinierių ir architektų.

ANTANAS SAULAITIS S.J. IR ALGIS ZAPARACKAS

Pranešimas suvestas dalykiškai pagal kraštus.

PRANCŪZIJA

1. **Lietuvių meno paroda.** Yra gerų galimybių pasaulinio masto meno centre, Paryžiuje, suruošti lietuvių dailininkų parodą. Komisija galėtų būti sudėtinė, lietuvių ir prancūzų. Įmanoma įtraukti ir latvius bei estus, kad įspūdis visuomenės atžvilgiu padidėtų. Yra siūlymų, kad būtų skiriamos premijos ir už meną (tapybą, grafiką, skulptūrą), kaip lig šiol jos skiriamos už literatūrą. Surošyti koncertai būtų sunkiau, nes lietuvių neadau.

2. **Veikėjų konferencija.** Europoje susirinkdami, pagrindinių lietuvių išėivijos organizacijų bei įstaių pareigūnai turėtų galimybės iš arčiau pajusti Europos bei Europos lietuvių gyvenimą, politiką, užmegzti tamspresnius ryšius su ten esančiais lietuviais. Lietuvos tarybų tautiniai reikalai yra artimai susiję su Europa.

3. **Mokslinis ryšys.** Ryšius tarp dviejų žemynų lietuvių stiprinti galėtų ir paskaitas skaitant mokslininkai. Daugelį galėtų dominti Jurgio Baltrušaičio, žymaus meno istoriko, turimos žinios apie lietuvių liaudies meną ir apie meną bendrai (šiuo klausimu neteko su juo kalbėti).

4. **Jaunimas.** Jaunų lietuvių yra paskiri asmenys. Tautinių šokių būrelis sudarytas ir su kitataučių pagalba. Ruošiant jaunimo kongresą, atsirastų Prancūzijoje užaugusių lietuvių, kurie, nežūrint sąlygų, kalba lietuviškai ir domisi lietuvių gyvenimu.

5. **Informacija.** Elta prancūzų kalba gražiai spausdinama, pritaikoma turinio ir stiliaus atžvilgiu vietos reikalavimams.

ANGLIJA

6. **Koncertai.** Anglijoje trijose ar keturiuose vietose galima suruošti koncertus, kurie suburtų lietuvių ir sudarytų progą pasireikšti krašto gyventojų tarpe. Pageidaujama, kad atvyktų iš JAV ar Kanados dainininkai, muzikai ir pn. Vietinės išlaidos būtų ten padengtos.

7. **Švietimas.** Lituanianinė mokyklom pageidaujama visokių priemonių: plokštelių, knygų, pratimų, tautinių šokių vadovėlių, filmų, skaidrių ir t.t. Pagal Anglijos uždarius, plokštelė atsieina maždaug tiek, kiek uždėbama per dvi dienas.

8. **Jaunimo vadovai ir vadovės.** Anglijoje yra jaunų lietuvių, sugebančių sumaniai vadovauti už save jaunesniems. Būtu labai puiku, jei būtų galima juos įtraukti į Š. Amerikoje vykstančius kursus, stovyklas.

Užsimegztų ir artimesni ryšiai, jei susirašintų su lygiagrečiais pareigūnais JAV ar Kanadoje (užsirašėme adresus). Tai būtų ir puikūs atstovai jaunimo kongresui.

9. Dvasinis aptarnavimas.

Kaip visose lietuvių gyvenimo srityse, taip ir dvasiniuose reikaluose naudinga ir reikalinga lietuviams susirūšti, ypatingai jaunimo religiniame auklėjime. Koks nors centras būtų naudingas visiems kraštam, o ypač tiem, kuriuose lietuviai yra išsisklaidę.

10. **Jaunimo veikla.** Iš jaunimo organizacijų veikia skautai ir penktios tautinių šokių grupės. Tautinių šokių būreliams būtų labai naudingos knygos, magnetofoninės juostos ar plokštelės. Bendrai pageidaujamas artimas ryšys su JAV ir Kanados jaunimu ir parama iš centrų, kurie yra Š. Amerikoje.

11. **Pagrindiniai junginiai.** Anglijos lietuvių jungia Lietuvių Bendruomenė ir Didžiosios Britanijos Lietuvių Sąjunga. Sąjunga išlaiko Lietuvių Sodybą su stovyklaviete jaunimui, Lietuvių Namus Londone ir Nidos leidyklą.

12. **Leidykla.** Nidos leidykloje leidžiamas Europos Lietuvis, dalimi leidyklos išlaikomas. Spaustuvė gali nebrangiai spausdinti knygas bei leidinius.

Baltimorės žinios

Šv. Alfonso parapijos didysis choras savo sezoną pradėjo spalio 5. Jis giedojo 10-toj valandos mišias. Taip choras giedos kiekvieną sekmadienį iki ateinančių vasaros atostogų. Choriu vadovauja Charles Chappelle.

Šv. Alfonso suaugusių klubas savo susirinkimą kviečia spalio 12 po 8:30 v. mišių mokyklos kambariuose. Bus renkama nauja valdyba ir aptariama ateities veikla.

40 valandų atlidai Sv. Alfonso bažnyčioje bus spalio 19, 20 ir 21. Atlidai prasidės 10 v. iškilmingomis mišiomis sekmadienį, spalio 19. Per mišias giedos didysis choras. Procesiijoje dalyvaus parapijos vaikučiai. Visi parapičiai kviečiami kuo gausiausiai dalyvauti šiuose atliduose.

Jautienos kepsnio vakarienę rengia lietuvių postas 154 spalio 19. Pradžią 1 val., baigsis 6 v. v. Šokiam gros geras orkestras. Bus ne tik jautienos, bet ir kitu valgių. Bus ir loterija. Legionieriai kviečia visus atsilankyti.

Baltimorės Balfio skyrius savo koncertą rengia spalio 25. Bus paminėta skyriaus 25 metų veikla. Koncertas bus Lietuvių namuose, pradžia 7:30 v.v.

Jonas Obelinis

Yra gavusi užsakymų iš Š. Amerikos. Kasmet stengiasi išleisti šešias knygas (jau virš 70 išleidusi) ir platina dieninį kalendorių.

13. **Lietuviai sunkiose sąlygose.** Lietuviam, esantiems kalėjime ar kitose įstaiuose, vertėjų kartais suteikiama moralinė pagalba. Kartais gali būti reikalinga ir klinikinė pagalba gimtąja kalba.

BELGIJA

14. **Lietuvių pasakos.** Belgijoje A. Tenisonas yra beveik paruošęs lietuviškų pasakų rankraštį flamų kalba, norėdamas tokiu būdu supažindinti to krašto ir Olandijos gyventojus su Lietuva.

VOKIETIJA

15. **Gimnazijos vadovybė.** Direktorių V. Natkevičius tikrai gražiai, moksliškai ir nuosirdžiai vadovauja Vasario 16 gimnazijai, žinodamas, kad gimnazija yra lietuvių centras ir kad ji suteikia jauniems mokiniams lituanistinių žinių, ypatingai tautinių nusistatymų, net ir mišriose šeimose užaugusių.

16. **Tyrimai.** Prieš keletą metų įvykę tyrinėjimai gimnazijos reikalais dar ir dabarčiai paliko atgarsį.

17. **Mokytojai.** Mokytojų pakanka ir dvigubai didesiam mokinių skaičiui. Dedamos pastangos, kad mokymas būtų kuo geriausias. Pageidaujama tautos iš JAV ir Kanados, ypatingai jaunų mokytojų, kurie galėtų kiek mažiau dėstyti, o daugiau laisvu laiku, ypatingai kalbos atžvilgiu, su mokiniais užsiimti, gaudami pilną mokytojo atlyginimą.

18. **Mokiniai.** Šiais metais atvyksta du ar trys mokiniai iš JAV. Gimnazija pažymėjimus gali išduoti taip, kad tiktų JAV mokslo tvarkai, kuri turi 8 klases vietoj Vokietijos abitur 9-ųjų. (Vengrų gimnazijoje iš 300-400 mokinių tarp 70-100 būna iš JAV ir Kanados.)

19. **Gimnazijos auklėtiniai.** Buvusieji gimnazijos mokiniai pasilieka lietuvių veikloje, puikiai kalba ir rašo. Šiuo metu ruošia buvusiuju mokinių pasitarimą. Už investuotus pinigus gimnazija duoda geriausius rezultatus.

20. **Bendrąbutis.** Būtinai reikia lingas naujas bendrąbutis, kurio statyba gali būti pradėta 1970. Iš lietuvių reikia surinkti trečdalį išlaidų. Gali į JAV ir

Kanadą atvykti kas nors iš mokytojų, mokinių ar baigusiuju tarpo gimnazijos pristatyti. Minėjome, kad visiem lietuviams bendras reikalas galėtų būti ir tinkamas paminklas a.a. Juozui Bachui.

21. **Dainininkė.** Viena tokių keliautojų gali būti Anelė Valaitytė, kuri šiuo metu dainuoja įvairiuose Vokietijos, Austrijos ir Šveicarijos miestuose, pramoginėse programose, ruošia pirmąją plokštelę vokiečių kalba ir dcmėtusi plokštele lietuvių kalba. Gyvena Muenchene.

22. **Mokytojų savaitės.** Tiktų mokytojų savaitės Š. Amerikoje kviesis ir mokytojų iš Vokietijos, kad būtų artimesni ryšiai ir kad galėtų jie pasidalinti žiniomis, nuotakomis.

23. **Jaunimo globėja.** Susipažinę su Alina Griniene (gyv. Muenchene), manome, kad būtų labai naudinga ją prašyti savo patyrimą bei sugebėjimą jaunimo auklėjime, stovyklose ir kt. pritaikyti kurią vasarą ir JAV ir Kanadoje. Ji yra puikiai susipažinusi su lietuvių veikla ir gyvenimu Vokietijoje.

24. **Švietimo pareigūnai.** Bendrųjų švietimo bei kultūros įstaių asmenys, aplankydami Vasario 16 gimnaziją ar kitas mažesnes mokyklas (kartu Anglijoje ir kitur), galėtų sužinoti iš arčiau vietinius pageidavimus ir teikti moralinę paramą.

25. **Organizacijos.** Visur pageidaujama, kad lietuvių organizacijų centrai ir nariai, esą JAV ir Kanadoje, palaikytų artimesnius ryšius su savo nariais bei vienetais Vokietijoje (ir kitur). Bendruomenė savo įtaka gali organizacijom tai priminti.

26. **Tiesioginiai ryšiai.** Pageidaujama, kad centrai palaikytų ryšį ir su atskromis vietovėmis ar vienetais lituanist. mokyklų, švietimo, informacijos ir kitokiais klausimais.

27. **Kultūriniai koncertai.** Kunigas V. Sarka (iš Š. Vokietijos) ir kapt. J. Valiūnas (LB pirm.) minėjo, kad pageidaujami panašūs į buvusius dainininkų ar muzikų koncertai.

28. **Leidinėlis.** Daug kas mano, kad Vakarų Vokietijos jaunimui žmonės mažai ar visai nieko negirdėję apie Lietuvą. Vokietijos lietuvių redaguota brošiūrė galėtų suteikti žinių apie dabartinę Lietuvos padėtį, jei būtų nutarta išleisti.

Janina Mathews dainuoja "Curley McDimple" vaidinime, kuris vyksta Bert Wheeler Theatre, 250 West 43rd Street, Hotel Dixie, telef. 524-2323.

29. **Olimpiada.** Kaip ir seniau, atvykus iš įvairių kraštų sportininkam, o ypatingai iš Lietuvos, priverstinai po rusų vėliava, krašto lietuvių stengtis paveikti viešąją opiniją, primindami tokių žaidėjų tikrąją tautybę, ir kitais būdais.

30. **Studijų savaitė.** Vokietijoje ruošiamoje Europos lietuvių studijų savaitėje džiaugiamasi dalyviais iš JAV ir Kanados. Gali įsijungti dalyviai ir kalbėtojai iš visų kraštų.

31. **Paminklai.** Gali būti reikalo susidomėt Vokietijoje buvusiųjų tremtinių stovyklų paminklais, kurie, laikui bėgant ir gyventojų skaičiui pasikeitus, kartais apaleisti, o ilgai galėtų byloti apie Lietuvą.

32. **Jaunimas ir vyresnieji.** Kaip ir kitur, stengiamasi sumažinti spragą tarp kartų. Pavyzdžiui, į studijų savaitę susirenka įvairaus amžiaus dalyviai, bet būna diskusijų, įdomių vieniems ir kitiems. Leidinėlis Jaunimo Zodis yra kita tų pokalbių arena.

33. **Partijos.** Atrodo, kad lietuvių tarpe partiniai politiniai nusistatymai gali turėti daugiau vaidmens, negu Š. Amerikoje, kur krašto partijos skiriasi nuo įprastinių iš Lietuvos atsivežtų junginių.

34. **Jaunimo veikla.** Studentų sąjunga turi apie 60 narių. Veikia skautai ir ateitininkai, tautinių šokių būreliai.

(Bus daugiau)

SPORTAS

MAŽUCIAI VEL LAIMEJO

Pereitą šeštadienį Lietuvių Atletų Klubu mažūčių komanda žaidė futbolo pirmenybių rungtynes pas Brooklyn Astros. LAK žaidė nuolatinės sudėties: Katinas; Silbajoris, Galinis; Milukas, Blažaitis, Bobelis; Birutis III, Birutis II, Labutis II, Strazdas, Vainius V. Mūsiškius aikštėje pasitiko gana geras svečių žydų žiūrovų būrys. Rungtynes pradėjo kamuoliu išmušdamas vietos politinė asmenybė, kurio pavardės neteko patirti. Lietuviai už įdomų priėmimą tinkamai atsidėjo — priešrinką sukėlė pasekme 8:0. Ši sezona antros rungtynės — antra pergalė. Vartininkas Katinas, neįsileidęs nei vieno į varčio, saugo sausą vartus.

SEKMADIENIŲ FUTBOLAS

Šį sekmadienį pirmoji ir rezervinės futbolo komandos turi pirmenybių rungtynes prieš Doxa. Rungtynės įvyksta mūsų aikštėje, t.y. Kissena Corridor, Flushing L. I. Pirmosios komandos žaidžia 2:30 val., o rezervinės 12:45 val. Priešininkas Doxa eina lentelėje pirmuoju bei pralaimėjimo.

Šeštadienį mažūčiai žaidžia taip pat namie, Kissena Corridor, 3 val. prieš BW Gottschee. Siūlytume pirmos komandos žaidikams ateiti pažiūrėti rungtynių. Gal kai ko ir išmokytų!

MAŽUCIŲ FUTBOLU KOMANDOS PIRMENYBIŲ RUNGTYNIŲ TVARKARASTIS

Spalio 11 — prieš BW Gottschee — namie.

Spalio 18 — German-Hungarians — Metropolitan Oval, Maspeth, L. I.

Spalio 25 — prieš Greek-Americans — namie.

Lapkričio 1 — prieš A. Colombia — svetur.

Lapkričio 8 — prieš Kolping — namie.

Lapkričio 15 — prieš Spring Valley — svetur.

Lapkričio 22 — prieš Bavarian SC — svetur.

Mūsų aikštė yra Kissena Corridor, Booth Memorial Drive ir 150 St. Flushing, L. I., netoli nuo L. I. Expressway.

—Registruota gailėstingoji sesuo (R.N.) reikalinga senelių slaugymui Matulaičio namuose, Putnam, Conn. Galėtų gauti patogų kambarį ir maistą vietoje. Kreiptis asmeniškai arba telefonu: Sesuo M. Bernadeta, telef. (203) 928-7976.

SPECIALIAI ŠVENTĖM | LIETUVĀ

Visi maitai ir išlaidos užmokamos čia. Gavėjai nieko nemoka.

40 svarų miltų	\$30.70
40 svarų cukraus	\$32.00
40 svarų ryžių	\$35.60
20 svarų taukų	\$32.50
10 svarų lašinių	\$26.00

SPECIALUS I — \$38.50

10 svarų taukų, 10 svarų miltų, 10 svarų ryžių, 10 sv. cukraus.

DOVANŲ KREPSYS — \$45.00

1 1/2 sv. kavos, 1 1/2 sv. kakao, 1 1/2 sv. pieno miltelių, 2 1/2 sv. rūkytų lašinių, 1 1/2 sv. rūkyto kumpio, 1 1/2 sv. šveicariško sūrio, 1 1/2 sv. sviesto, 2 1/2 sv. ryžių, 2 1/2 sv. cukraus, 1 1/2 sv. medaus, 1 1/2 sv. marmelado, 1 1/2 sv. vaisių, 1 1/2 sv. makaronų, 1/2 sv. pipirų, 10 maišukų pudingų miltelių.

Prašykite mūsų veltui siunčiamų katalogų apie įvairius maisto ir rūbų siuntinius. Užsakykite dabar — Užsakykite vien tik per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street
Second Floor
New York, N.Y. 10010
Tel.: 982-1530

Prašykite veltui siunčiamų katalogų.

Marytė Mažeikaitė ir Vytautas Strazdas susituokė Apreiškimo parapijos bažnyčioje rugpjūčio 30. Nuotr. V. Mažello

HAPPY COLUMBUS DAY!

RAFFAEL'S PIZZA PLACE
4000 Hempstead Tpke Bethpage L.I.
Open 7 days a week
- A Family Place -
We specialize in take out orders.
Sicilian Pies Call 516-731-6255

FERDINAND'S RESTAURANT

ITALIAN CUISINE
Open 7 Days
Good Food and Good Service
A Family Place
222-16 144th Avenue
Springfield Gardens
Queens
Call LA 5-9294

STONE BROOK RECREATION AND GOLF CENTER

Stoney Brook Road
HOPEWELL
GEORGE P. DRAKE
Vice Pres. - Mgr.
Call:
609-466-2220

HERITAGE MOTOR INN

Open All Year Round
- A Family Place -
Jericho Turnpike
WOODBURY, L. I.
516 WA 1-6900

COLUMBUS DAY GREETINGS
To All Our Customers and Friends

FIRST NATIONAL BANK OF HOPE

HOPE, N. J.
(201) 459-4121

LARISON TURKEY FARM INN

A Family Place
Route 206-24
CHESTER, N. J.
Call 201-879-5521

DEXTER PARK PHARMACY
Wm. Anastasi, B.S.
77-01 JAMAICA AVENUE
(Cor. 77th Street)
Woodhaven, N.Y. 11421
WE DELIVER
Michigan 2-4130

JOE'S SINCLAIR SERVICE STATION

Open 7 Days a Week
7 AM - 11 PM.
Brake Service - Tune Ups
Road Service
Route 70 & Manapapa Ave.
LAKEHURST, N. J.
Call 201-657-6040

WOLF'S SERVICE

CADILLAC CARS FOR HIRE
Special Rates for Weddings and Long Trips.
49 Madison Avenue
KEARNY, N. J.
201-991-3535

PETRY'S AUTO BODY SHOP

Open 5 1/2 Days a Week
Lackawanna Ave.
WEST PATERSON,
New Jersey
201-256-1218

MARY'S CATERING SERVICE

Dial 201 -
681-5870
681-5838
State Highway 34 and
Belmar Blvd.
Watch for Opening of our
Retail Store.

JIM'S AUTOMOTIVE SERVICE

Open 5 Days a Week
Chevrolet Specialists
G.M. Trained Technician
254 Valley Street
SOUTH ORANGE,
New Jersey
Dial 201-762-5421

PHIL'S AUTOCRAFT Inc.

All Automatic Repairs
and complete
Road Service
AAA & MCA
606 West Union Avenue
BOUND BROOK
New Jersey
Dial 201 -
469-4421 & 356-3599

GEORGE'S Friendly Mobil Service

Open 7 Days a Week
We do general auto repairs
and towing service.
1 Madison Village Road
Baskingridge N. J.
201-766-9823

BUCKY'S CIRCLE TEXACO

Open 7 Days a Week
We do general auto repairs
and road service.
State Highway No. 35
At Eaton Town Circle
EATON TOWN
Dial 201 -
542-5493

BAYSIDE MARINA

FOR RENT
Rowboats - Skiffs - Ski Boats
Dockage - Bait and Tackle
Free Parking
Route 35
South & Bay Boulevard
SEASIDE HEIGHTS, N. J.
08751
Dial (201) 793-8535

DISPLAY

PRIVATE GOURMET CATERING
We go to your Home or Church
Affairs - for all occasions. Call
PIERRE your Chef -
516-333-6752

H. W. FEMALE

WANTED
TELEPHONE OPERATORS
English speaking no exp. necessary
high starting salary excellent bene-
fits NEW YORK TELEPHONE CO.
(212) 395-6084

TO PLACE YOUR AD CANCEL OR CHANGE

Tel.: GL2-2923

H. W. MALE

ORDER SELECTOR
FROZEN FOOD
\$3.00 per hour to start
3 mos. increase to \$3.50
Excellent benefits, for all shifts
Call MR. GILFORTE,
(201) 256-9000
HUDSON WHOLESALE,
FILIGREE FOOD
Taft Road Totowa, N.J.

EXP POLISHERS & GRINDERS
Steady work nice working condi-
tions 40 hours plus overtime AL
JON FINISHING CORP - 2541
Even Ave Bronx N.Y. Call:
KI 9-5400

TRUCK TIRE CHANGERS

Exp or inexp steady work
Excellent pay and fringe benefits
Must have driver's lic.
Will train if you are in exp.
FIRESTONE TRUCK
TIRE CENTER
600 Revere Beach Parkway
Revere Mass.
Truck Tires are our Only Business

DRIVERS for light deliveries steady
good pay, all benefits also PORTER
day and night shift - Donut Man,
400 South Oyster Bay Rd. Hicks-
ville L.I. - 516 OV 1-6070

Tractor Trailer Drivers salary range
\$10-15,000 per yr. Work with frozen
food. Guaranteed work, 5 day week.
Only experienced men need apply.
Call: (201) 256-9000 Ask for Felix
Hudson Wholesale Filigree Food,
Taft Rd., Totowa, N.J.

GENERAL KITCHEN HELP

Part Time or Full Time
\$2.34 an hour. Apply in person
To: Mr. MUMFORD, Bldg. 825
Military Base Mgmt. Inc.
Governors Island, N. Y.

Chemical Worker

Exp in batch making preferred
but not essential. Must be physi-
cally strong. Good references -
good at figures salary open full
benefits profit sharing

CALL MR. H. GREEN
383-8351

SERVICE

OFFSET SERVICE 100 copies \$2.25
each additional 100 75¢ printed on
20 pound bond paper. Call 697-9635
or send copy to INSTA COPY &
PRINTING SERVICE 415 Lexing-
ton Avenue.

ALL VENT CORP.

Rubbish Removal and Carting
Demolition, Lic. No. 6736 90 (665-
394) - Free estimates. 324-8470 - 1

L & M CAR SERVICE
DOOR TO DOOR ANYWHERE
24 Hour Service
Wedding Parties Airports
Hospitals - Meter Rates
Call (212) 568-6000

MARIO'S AUTO INSPECTION STATION

Headlight adjustment Wheel align-
ment - Shell Bay Ave, Mayville
Cape May Court House N.J. 609-
465-5607

JOE WILSON DANCE STUDIO
820 Wycoff Ave Ridgewood Bklyn
20 years of teaching exp children
and adult classes now forming pay
as you learn all latest dances also
Tap-Ballet - Jazz Call HY 7-2372

C. B. TRUCKING COMPANY

Moving and Delivery Service
24 hour service. Lic. & Bonded
We Take Pride in Our Work
Call 495-3205

BORRELLI'S ITALIAN RESTAURANT

For the finest Italian cuisine orders
to take out. Free parking, air con-
ditioned. Pizza our specialty - 1580
Hempstead Tpke (off Meadowbrook
Pkwy) East Meadow, L.I. (516)
IV 3-0190

FLOORS SCRUBBING BUFFING & WAXED

All types Apts and Offices, Halls.
All work guaranteed
Call 588-3314

Clinton Block & Supply Co.
Full line of aluminum windows
and doors, mason materials and
supplies. Use our cash & carry
plan. Clinton Point, Clinton 08809
Dial 201-735-7211

Alfa Jeweler

A. OSELIUS
Garantuotas laikrodzių taisymas
Aukso, platinos žiedai su deimantais • Viso pasaulio įvairūs laik-
rodžiai • Pulkūs importuoti indai • Įvairūs papuošalai moterim.

Charm Beauty Shoppe

REGINA OSELIENE - Tel. 497-8865
Pusmetinis susukavimas. Kirpimas. Stilizavimas.
Plaukų dažymas.
267 St. Nicholas Ave., Ridgewood, N.Y.

DEDIKACIJOS ŠVENTĖ ARTĖJA

Istoriniai didelis lietuvių skaičius pirmą kartą susirinks Romoje
1970 metų vasarą dalyvauti
LIETUVOS KANKINIŲ KOPLYČIOS PASVENTINIME.

Netrukus bus paskelbta registracija norinčiųjų dalyvauti šioje
šventėje. Aukotojų ir jų paminėtų asmenų vardai lks ateičiai spe-
cialiose knygose Vatikano ir lietuvių archyvuose. Neatidėliokite at-
siųsti savo auką. Siųskite adresu: Lithuanian Martyrs' Chapel, 2701,
West 68th Street Chicago, Ill. 60629.

JEI JŪS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ

ir įvairius USSR krastus

naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, Inc.

(Licensed by Vnešposlytorg)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA

Tel. (212) 581-6590
(212) 581-7729

1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

Siuntiniai siunčiami per mūsų firmą paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigose, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuvės; jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų. Firma - skyriai atidaryti kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniai ir sekmadieniai nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MŪSŲ SKYRIAI:

- ALLENTOWN, PA. - 126 Tighman Street HE 5-1654
BALTIMORE, MD. - 1900 Fleet Street DI 2-4240
BROOKLYN, N.Y. - 1536 Bedford Avenue IN 7-6465
BUFFALO, N.Y. - 701 Fillmore Avenue TX 5-0700
CHICAGO, ILL. - 1241 No. Ashland Avenue HU 6-2818
CLEVELAND, OHIO - 1028 Kenilworth Avenue PR 1-0696
DETROIT, MICH. - 11601 Jos Campau Avenue 365-6780
FARMINGDALE, N.J. - Freewood, Acres 363-0494
HAMTRAMCK, MICH. - 11339 Jos Campau Avenue 365-6740
HARTFORD, CONN. - 122-126 Hillside Ave. 249-6216
JERSEY CITY, N.J. - 219 Montgomery Street HE 5-3669
LOS ANGELES, CAL. - 159 So. Vermont Avenue DU 5-6550
NEWARK, N.J. - 378 Market Street MI 2-2452
NEW YORK, N.Y. - 78 Second Avenue OR 4-1540
PHILADELPHIA, PA. - 631 W. Girard Avenue PO 9-4507
RAHWAY, N.J. - 717 W. Grand Avenue 381-8997
ROCHESTER, N.Y. - 558 Hudson Avenue 232-2942
SO. BOSTON, MASS. - 396 W. Broadway AN 8-1120
SOUTH RIVER, N.J. - 41 Whitehead Avenue CL 7-6320
SYRACUSE, N.Y. 13204 - 515 Marcellus Street 475-9746
TRENTON, N.J. - 1152 Deutz Avenue EX 2-0306
UTICA, N.Y. - 963 Bleecker Street RE 2-7476

AMERICAN MOTORS SALES CORP.

125 West End Avenue
New York City, N. Y.
Call SU 7-7400

PIRMAUJANTI DESRŲ PREKYBA NEW YORKE VOKISKOS SPECIALYBES

SCHALLER & WEBER

AUGSCIAUSIOS KOKYBES PRODUKTAI

Mūsų krautuvėse geriausias desros
Kelionėi ir TV užkandžiai - kumpiai, įvairiausios mėsos, lietuviška duona ir kiti produktai
Uževkite - įsitikinsite!

9 DIDŽIULS KRAUTUVES 9

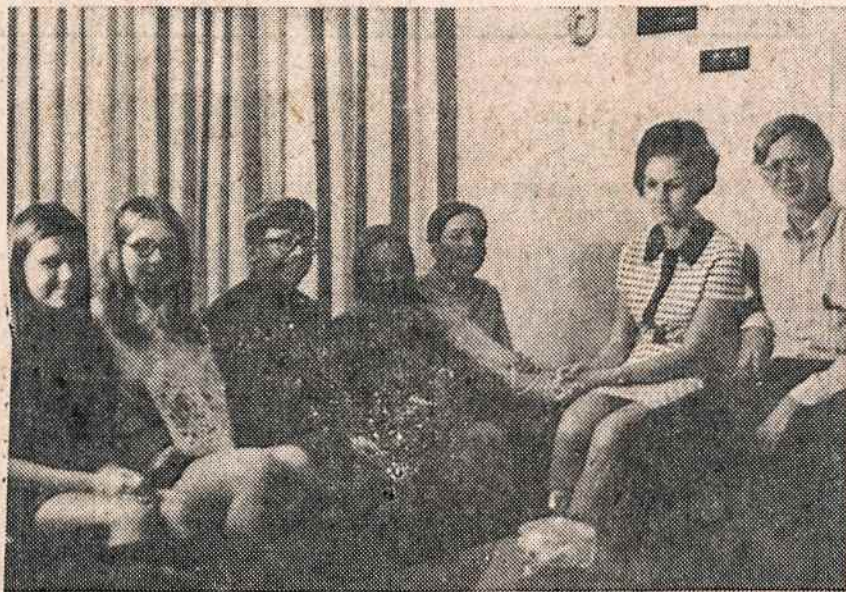
New Yorke: 1654 2nd Ave. (85-86 St.) - TR 9-3047
Ridgewode: 56-54 Myrtle Avenue - VA 1-7068
Astoriijoje: 28-28 Steinway Street - AS 4-3210
Floral Park, L.I.: 259-17 Hillside Ave. - 343-6116
E. Northport, L.I.: 250-A Lark Field Rd. 516-757-0801

Franklin Sq., L.I.: 981 Hempstead Tpke. - 437-7677
Flushing: 41-06 Main Street - HI 5-2552
Jackson Heights: 82-10 37th Avenue - DE 5-1154
Poughkeepsie, N.Y.: 450 Main St. - 914-454-9070

DARBININKAS

NEW YORKO NAUJIENOS

Vienuošlynas ..... GL 5-7068
Spaustuvė ..... GL 2-6916
Redakcija ..... GL 5-7281
Administracija ..... GL 2-2923

New Yorko vyresniųjų moksleivių ateitininkų valdyba. Iš k. į d. R. Čepulytė, R. Navickaitė, J. Vainius, M. Vainiūtė, P. Tutinas, L. Vainienė—globėja, ir A. Norvila.

Kristaus Valdovo šventės dienos programa prasidės spalio 26 d. 11 val. mišiomis Apreiškimo parapijos bažnyčioje. Visos lietuvių organizacijos pamaldose kviečiamos dalyvauti su savo vėliavomis. Tą pačią dieną 4 val. popiet toje pat bažnyčioje įvyks religinis koncertas, kurį atliks Apreiškimo parapijos mišrus choras, vadovaujant muzikui Alg. Kačanauskui. Vargonais palydės ir solo išpildys muzikas V. Ramanaukas iš Wilkes Barre, Pa. Koncerto metu solo giedos sol. S. Citvaras.

Maironio mokyklos mokytojų pagerbimas, rengiamas tėvų komiteto, bus gruodžio 6 Saye-va salėje. Pagerbimas rengiamas ryšium su mokyklos 20 metų sukaktimi.

New Yorko Ramovės narių bendras susirinkimas įvyks spalio 17, penktadienį, 7 val. vak. Atletų klube, B-klyne. Bus tariami Kariuomenės šventės reikalais. Neseniai Lietuvą lankęs asmuo papasakos savo įspūdžius. Kviečiami ramovėnai su šeimomis ir bičiuliai. Po suėigos kavutė — pabendrauimas.

Dail. Albino Elksaus kūrinių paroda bus gruodžio 6-7 Kolumbo vyčių salėje Woodhavana. Rengia Kunigaikštienės Birutės motreų draugija.

Aušros Vartų parapijos rudens pietūs įvyks spalio 26, sekmadienį, 1 val. popiet (tuoj po sumos) parapijos salėje. Kviečiami visi parapičiai su šeimomis ir svečiais.

Būrys lietuvių moterų iš New Jersey ir New Yorko spalio 14 laivu SS Raffaello išplaukia atostogoms į Europą. Jos lankysis Ispanijoje, Canary salose, Barcelonoje, Italijoje, Neapoly, Capri saloj, Prancūzijoje, Cannes, Nicoy, Monte Carlo, Portugalijoje, Madeiroj ir kitur. Išvyksta: Jieva Trečiokienė, Veronika Budreckienė, Marijona Katilienė ir jos sesuo, Petronėlė Peters, Agota Norušienė, Elia Abrolat, Emilija Sinušienė, Helena Zedar, Alice Koehler ir keletas kitų. Iš kelionės jos grįš apie lapkričio mėnesio vidurį. Jų draugės linki jom kuo geriausias kelionės ir laimingo sugrįžimo. — Korsp.

Muz. Aleksas Mrozinskas organizuoja naują kvartetą su gera dikičia ir geru muzikiniu atlikimu. Bus dainuojamos ir lietuviškos sutartinės, Amerikoje dar negirdėtos. Suinteresuotieji gali kreiptis šiuo telefonu: 847-1281.

Moterų Vienybės metinės mišios už mirusius nares bus laikomos spalio 19 d. 11 val. ryto pranciškonų koplyčioje, 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N.Y. Po mišių bendri pietūs Beleckų syetainėje, 18-83 Madison St., Ridgewoode. Dalyvaują pietuose iš anksto praneša U. Basesy, tel. 847-3575.

Kęstutis Miklas, BATUNO vykdomasis pirmininkas, yra pakviestas pasakyti kalbą prieš komunizmą ir rusiškąjį imperializmą amerikiečių studentų lojalumo manifestacijoje, kuri įvyks spalio 15 Brooklyno kolegijos Walt Whitman auditorijoje, toje pačioje salėje, kur įvyko "Nemunos Zydi" ir "Gražinos" operos spektakliai. Šis pakvietimas yra pasėka Batuno surengtos demonstracijos prie Jungtinių Tautų. Šios studentų manifestacijos rengėjai pripuolamai dalyvavo šioje demonstracijoje, sužinoję apie ją iš Batuno atsišaukimų, dalintų tą dieną Times Square, New Yorko.

Juozapina Pelkus-Pelkuvienė, 75 m. amžiaus, gyv. paskutiniu laiku Matulaitis Nursing Home, Putnam, Conn., mirė spalio 6. Palaidota iš Apreiškimo bažnyčios spalio 8 d. Sv. Jono kapinėse. Velionė priklausė Apreiškimo parapijai, kai ilgesnį laiką gyveno Richmond Hill, N. Y. Šermentimis rūpinosi Šalinskų įstaiga. Paliko liūdinčią dukrą Aliciją, 2 sūnus—Karolį ir Edvardą su šeimomis bei dvi seseris ir kitus giminaičius.

Tėv. Jurgis Gailiūsis, OFM., buvęs pranciškonų provincijolas, bus pavykusios operacijos palengva sveiksta St. Claire ligoninėje, Manhattane.

Kariuomenės atkūrimo minėjimas: paskaita, įdomi meninė dalis, bufetas ir šokiai įvyks lapkričio 22, šeštadienį, 6 val. vak., Viešpaties Atsimainymo parapijos salėje Maspeth. Už žuvusius karius ir partizanus iškilmingos pamaldos lapkričio 23, sekmadienį, 11 val. Atsimainymo parap. bažnyčioje, Maspeth. Bus šventinama nauja skyr. vėliava. Dalyvauja skautai, ramovėnai ir visuomenė. Po pamaldų iškilminga skautų suėiga parapijos salėje. Į ją svečiais kviečiami visi ramovėnai ir birutietės. Dėl informacijų skambinti sekretoriui — V. Šventoraičiui EV 5-5458.

LMKF New Yorko klubo susirinkimas bus spalio 19 d., sekmadienį, Vincės Leskaitienės bute, 147-18 Hoover Ave. Jamaicoje.

Architektų ir Inžinierių Sąjungos N.Y. skyrius drauge su liet. gydytojų ir dantų gydytojų draugija spalio 4 Hotel Americana surengė savo balių. Nuotr. R. Kislėliaus

QUEENS LB APYLINKĖS IŠKYLA

Jau antri metai, kaip LB Queens apylinkė suruošia rudenių išvažiavimą į Fire Island. Būtų naudinga ir džiugu, kad tai virstų tradicija. Tai pritrauktų daugiau žmonių prie LB apylinkės. Ir ši kartą buvo susirinkęs gražus būrys, buvo net atvykusių traukinių, taip G. Žilonienė iš Manhattano. Buvo ir apygardos pirm. A. Vakselis su žmona, J. ir dr. H. Montvilai, kun. S. Raila, inž. Mačionis. Viso 20 žmonių.

Čia apylinkės pirmininkas A. Ošlapas turi savo vilą. Tad visi čia ir suvažiuoja. Tai Mastie

Pirmieji Kultūros Židiny

New Yorko lietuvių vyrų choras anksčiau savo repeticijom naudojosi White Horse patalpoje, bet savininkas staiga patalpas atsakė. Taip choras liko be vietos. Kilo mintis prašyti tėvus pranciškonus. Ir štai nuo rugsėjo 30 choro repeticijos jau vyksta Kultūros Židinyje. Choras yra pirmasis vienetas, gavęs teisę pasinaudoti šiuo židiniu. Už tai choras tėvam pranciškonam labai dėkingas.

Atrodo, kad dabar nebūtų jokių kliūčių ir choro eiles įsijungti ir tiems asmenim, kurie anksčiau darydavo užmetimus, jog repeticijos vyksta "karčia-mose". Prašomi visi, kurie mėgsta lietuvišką dainą ir kurie nori, kad choras išliktų. Padidinkite choro eiles! Repetacijos vyksta antradieniais 7:30 v.v., 361 Highland Blvd., Brooklyne. Šią savaitę repetacijos įvyksta ketvirtadienio vakarą, spalio 9. Informacijos reikalai skambinti telefonu 386-89 92.

Choras atliks dalį programos gruodžio 7 d. Liet. Kat. Religinės Šalpos ir Liet. Kat. Moterų Kultūros draugijos organizuojamame koncerte, kuriuo bus paminėtas Bažnyčios persekiojimas Lietuvoje.

S. Sakalas

BOSTONO ŽINIOS

Bostono tautinių šokių sambūris, prieš išvykdamas į tautinių šokių festivalį Tennessee, kur dalyvaus 40 tautų, rugsėjo 28 turėjo savo parengimą. Šių šokėjų Bostone yra didelė "armija". Programoje jie pasirodė grupėmis. Jiems talkino Brocktono ir Worcesterio šokėjai, be to, ir latviai. Nepalinstanti šokėjų vadovė Ona Ivaškienė moka organizuoti. Jos šokėjai yra gal net nuo priešdarželinio amžiaus iki universitetų studentų. Ji neturi savo "organizacijai" v-bos. Ne tik moko šokėjus, bet ir susisiekiama su lietuvių kolonijomis, surenka lėšas išvykom, palaiko kontaktą ir su amerikiečiais. Vien tik praeitais metais pasirodė tūkstantiam amerikiečių Bostono arenoje su šokiais ir lietuvių trispalve. Pasaulio moterų suvažiavime Bostone, kur dalyvavo apie 4000 atstovų iš visų kontinentų, Onos Ivaškienės šokėjai atliko programą Lietuvos trispalvei plevėsuojant. Jie pasirodė ir televizijos programose, reprezentuodami Lietuvą ir lietuvius.

IŠVYKO STUDIJUOTI Į CHICAGĄ

Dr. Stasys Jasaitis ir jo žmona Laima gali užtarnauti didžiulius savo dukters Dalios atsiektais laimėjimais. Dalia, gimusi 1951 lapkričio 20 Chicagoje, puikiai kalba ir laisvai skaito bei rašo lietuviškai ir tikrai galėtų laisvai važinėti ir vaikščioti po Lietuvą, lyg būtų gimusi. Lituanistinę mokyklą South Bostone ji baigė 1968 metais pirmąja mokine. Be anglų kalbos, gerai naudoja prancūzų kalbą, kurios studijas vasaros atostogų metu gilino Šveicarijoje ir Prancūzijoje.

S. m. birželio mėn. Dalia baigė Fontbono akademiją, Milton, Mass. Jos diplomą atžymėtas garbės pažymiais. Studijuodama yra buvusi akademijos mokslo klubo pirmininke, yra laimėjusi pirmas premijas akademijos bei apskrities mokslo varžybose. Šalia mokslo, Dalia rodo ir literatūrinius gabumus. Jie buvo atžymėti pirmąja premija jaunimo poezijos varžybose ir atspausdinti 1968 American Poetry Press leidinyje "Songs of Youth".

Dalia skyrė daug laiko ir lietuviškai veiklai: nuo 7 metų ji yra skautė, nuo 8 — ateitininkė. Tose organizacijose ėjo įvairias pareigas. Jau antrą kadenciją yra Bostono Maironio ateitininkų kuopos pirmininkė. Šiuo metu ji yra tos kuopos jaunučių vadovė. Šią vasarą buvo jaunučių vadovė Kennebunkporto stovykloje.

Dalia numatė savo būsimąją

"Bubulį ir Dundulį", linksimą A. Rūko komediją, vaidina lapkričio 22, šeštadienį, Franklin K. Lane mokyklos salėje. Vaidina Chicagos artistai. Juos pakvietė Moterų Klubų Federacijos valdyba.

Reikalinga šeiminkė klebonijai. Informacijai skambinti telefon. 255-2648.

Jauna moteris, laikinai atvykusi, norėtų gauti darbo. Sutiktų pabūvoti šeimoje ar atlikti kokius raštinės ar švaros darbus. Kreiptis tel. EV 7-1422.

Visi Zenith, Olympia, Telefunken, Grundig, Burroughs, Royal, ITC ir kt. firmų produktai galima įsigyti pigiau ir sąžiningai per "Spartą". Pranešę kuo domitės, gausite autentiškus firmų katalogus iš: J. L. Giedraitis, 10 Barry Drive, E. Northport, N. Y., 11731. Telefonas: 516-757-0055.

Sv. Vardo draugija spalio 12 dalyvauja 9 val. mišiose ir pasikuri turės bendrus pusryčius.

Balfo skyrius Bostone spalio 5 So. Bostono Lietuvių Piliiečių d-jos salėje paminėjo savo veiklos 25 metų sukaktį. Įminėjimą buvo atvykęs Balfo centro pirmininkas kun. Vacl. Martinkus, kuris skyriaus steigėjam ir įžymesniems veikėjams iteikė įvertinimo lapus. Pagrindine kalbėtoja buvo Anelė Januškevičienė. Ji vaizdžiai, šiltai ir nuosirdžiai nušvietė skyriaus veiklą. Iš eilės sveikintųjų išsiskyrė Ant. Matjoškos kalba, kurioje paliesta eilė skyriaus aktualijų, ypač paryškintą, kad pirmas skyriaus veiklos dešimtmetis buvo daug našesnis, negu paskutiniai metai. Meninę programą atliko komp. Juliaus Gaidelio vedamas vyrų sekstetas. Minėjime surinkta gana daug aukų, bet vis dėlto ne tiek, kiek dešimtmečio minėjime. Dabar skyriui per eilę metų vadovauja Ant. Andriulionis.

Lietuvos vyčiai šaukia savo susirinkimą spalio 15, trečiadienį, 8 v.v. savo kambariuose, 492 East 7 St., So. Bostone. Pirmininkas Albertas Jaritis kviečia visus ir visas atsilankyti. Bus aiškina nauja religinė programa, kurią parengė kun. Albertas Kontautas.

Jaunimas atliks žymią programą dalį lietuvių radijo valandos Laisvės Varpo parengime spalio 12 So. Bostono Lietuvių Piliiečių D-jos didžiojoje salėje trečiame aukšte. Tas parengimas prasidės 2 val. popiet. Jis vyks tokia tvarka: nuo 2 ligi 5 val. susipažinimas ir bendros vaišės, 5 val. meninė programa, nuo 6 val. šokiai. Meninę programą atliks sol. Benediktas Povilavičius, kurį daug kas vadina antruoju Šalpinu, jaunoji aktorė Birutė Adomavičiūtė ir Onos Ivaškienės tautinių šokių grupės tie šokėjai, kurie spalio 17 atstovaus lietuvių tautai liaudies šokių festivalyje Tennessee valstybėje. Parengimo dalyvių šokiui gros Worcesterio lietuvių jaunimo orkestras, vedamas R. Marcinkevičiaus. Taigi, kaip tinka šeimoms ir švietimo metams, žymią programą dalį atliks jaunimas, kuriam tiek daug dėmesio skiria lietuvių radijo valanda Laisvės Varpas. Parengimo pirmininku yra Ant. Matjoška, svečių vaišėmis rūpinasi Ona Ulevičienė su eile talkininkių, o gaivinančius gėrimus tvarkys Juozas Bakšys su savo talkininkais. Parengimo pilnas skiriamas lietuvių radijo valandos Laisvės Varpo reikalams, tad laukiama daug svečių.

Izdoriaus Vasyliūno smuiko koncertas, kuriame, be kitų tautų kompozitorių kūrinių, bus atliekamas ir J. Švedo kūriny, įvyks gruodžio 6, 8:30 val. vak., Jordan Hall, Bostone.

Laisvės Varpo, lietuvių radijo valandos, parengimas yra ši sekmadienį, spalio 12, Lietuvių Piliiečių D-jos auditorijoje, So. Bostone.

ŠACHMATAI

Veda K. Merkis

• Kanados pirmenybės, įvykusios Pointe Claire, Que., laimėjo Duncan Suttles iš Vancouver, B.C. ir Zvonko Vranesich iš Weston. Jiedu surinko po 13 taškų iš 17 galimų. Katras iš jų atstovaus Kanadai tarptautinėse pirmenybėse, paaiskės po papildomo 4 partijų mačo.

• Ignas Zalsys, buv. Montreale ir Quebeco meistras, dalyvaus ši savaitę Quebeco p-bėse. Zalsys pasižymi taigpi korespondenciniam žaidime. Chess Review, rugsėjo nr. skelbė jį dviuotuoju Amerikos "Postal" žaidėju.

• Jugoslavijoje iškilo iki tol nežinomas šachmatų meistras Albin Planinac, 25 metų. Jis laimėjo M. Vidmaro turnyrą, pustaškio pralenkęs garsų didmeistrį Gligoričių. Iš to turnyro pateikiame karaliaus gambito partiją, kurioje Planinac iškveikė Jugoslavijos čempioną. Baltais žaidė Planinac, juodais — Matulović....

1 P-K4 — P-K4
2 P-KB4 — PXP
3 B-B4 — N-K2
4 N-QB3 — P-QB3
5 Q-B3 — N-N3
6 P-Q4 — B-N5
7 KN-K2 — 0-0
8 0-0 — Q-B3
9 P-K5 — Q-K2
10 BxP — NxB
11 NxN — P-Q4
12 PxBP — QxP
13 KN-K2 — B-K3
14 N-K4 — Q-K2
15 BxB — QxB
16 N-B4 — Q-K2
17 P-B3 — B-Q3
18 QR-K — Q-Q
19 Q-R3 — B-K2
20 N-R5 — N-Q2
21 Q-N4 — P-KN3
22 QxN! — PxN
23 Q-R3 — P-R5
24 R-B5 — K-R
25 R1-KB — Q-Q2
26 Q-Q3 — Q-K3
27 R-K5 — Q-Q2
28 RxB! — juodieji pasidavė, nes po 28... QxR sekto 29 N-B6+ ir matas neišvengiamas.

E.V.

LB Woodhaveno apylinkė pagamino ženklelį klijuoti ant automobilio lango (de-cal):

auko spalvos rėmose, baltas vytis raudoname fone. Dydis: 2½ x 2 inč. Kreiptis pas V. Gintautą — 88-02 129th Street, Richmond Hill, N.Y. 11418 (telefon. 441-8897); arba G. Ridiaką — 87-40 127th Street, Richmond Hill, N.Y. 11418. Galima užsisakyti ir paštu prisijuniant \$1 už ženklelį. Platintojams nuolaida.

New Yorko lietuviai šachmatininkai aktyviai dalyvauja Baltijos klubo veikloje. Spalio 17 prasidės turnyras, kuriame dalyvauti norą jau pareiškė A. Ratas, E. Staknas, A. Vasiliauskas. Pernai antruoju baigė A. Vasiliauskas, puse taško atsilikęs nuo latvio J. Pamiljens. Trečią vietą užėmė A. Milukas, dabar gyvenąs Kalifornijoje. Norį šiais metais dalyvauti būtina turi minėtą dieną atvykti 8 val. vak. į klubo buveinę, kuri yra YMCA patalpose, 215 W. 23 St. Manhattane, tarp septintos ir aštuntos avenue.